

Samorząd
Województwa Opolskiego

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLU

Obserwatorium Integracji Społecznej
45-315 OPOLE ul. Głogowska 25C
TEL. (77) 44 15 250; 44 16 495 FAX (77) 44 15 259

Zabezpieczenie mieszkańców województwa opolskiego w zakresie usług opiekuńczo-leczniczych (opieka hospicyjna, osoby wykluczone, osoby bezdomne). Działalność Caritasu, organizacji pozarządowych, schronisk dla bezdomnych i domów dla samotnych matek i ich rola w niwelowaniu dysfunkcji społecznych

Spis treści

Wprowadzenie

1. Formy stacjonarne
  - 1.1 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze w woj. opolskim
  - 1.2 Pacjenci zakładów opiekuńczo-leczniczych, oddziałów medycyny paliatywnej oraz hospicjów stacjonarnych
  - 1.3 Opieka paliatywna i hospicyjna w województwie opolskim, w tym pacjenci pielęgniarstwa opieki długoterminowej
  - 1.4 Domy pomocy społecznej w województwie opolskim
  - 1.5 Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku
2. Formy środowiskowe
  - 2.1 Środowiskowe domy samopomocy
  - 2.2 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
  - 2.3 Realizatorzy oraz finansowanie usług opiekuńczych w województwie opolskim
  - 2.4 Schroniska dla bezdomnych i domy dla samotnych matek
  - 2.5 Osoby oczekujące na umieszczenie w domach i zakładach pomocy społecznej w 2013 r.
  - 2.6 Działalność Caritas Diecezji Opolskiej
  - 2.7 Pacjenci objęci usługami opiekuńczo-leczniczymi oraz opieką paliatywną Caritas Diecezji Opolskiej
  - 2.8 Teleopieka w województwie opolskim
3. Podsumowanie

Wprowadzenie

Województwo opolskie należy do regionów w kraju, w których przebieg zjawisk demograficznych jest od kilku lat wyjątkowo niekorzystny. Depopulacja, niska dzietność, wydłużanie się trwania życia, starzenie się społeczeństwa, w tym wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i osób niesamodzielnych, skutkują poważnymi problemami społecznymi i ekonomicznymi.

Prawie 20-procentowy udział wśród mieszkańców województwa (w 2002 r. było to 16%) osób w podeszłym wieku, zwłaszcza po 80 roku życia, w tym samotnie mieszkających i niepełnosprawnych, stwarza wiele wyzwań dla polityki społecznej w regionie.

Według wyników *Narodowego Spisu Powszechnego 2011* w woj. opolskim było 103,2 tys. osób niepełnosprawnych (biologicznie i prawnie).¹ Stanowiły one 10,2% ogółu mieszkańców woj. opolskiego.² Natomiast liczba gospodarstw domowych z osobą niepełnosprawną wyniosła ponad 85 tys. Prawie 2/3 gospodarstw domowych stanowią te, w których skład wchodzi osoby niepełnosprawne i starsze (65% średnio w kraju i 67% w woj. opolskim), a 22% stanowią gospodarstwa składające się wyłącznie z osób starszych i niepełnosprawnych (w woj. opolskim 21%).

Tabela 1. Gospodarstwa domowe z osobami niepełnosprawnymi i starszymi w Polsce i woj. opolskim wg NSP 2011

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe z osobami niepełnosprawnymi i starszymi	
	Polska	woj. opolskie
Ogółem	3 789 441	85 662
%	100,0	100,0
w tym z osobami starszymi i niepełnosprawnymi	2 461 005	57 507
%	64,9	67,1
w tym wyłącznie z osobami starszymi i niepełnosprawnymi	815 942	17 842
%	21,5	20,8

Zródło: Obliczenia własne na podstawie *Wybrane tablice dotyczące osób niepełnosprawnych – wyniki Spisu ludności i mieszkań 2011* (część II) http://www.stat.gov.pl/gus/5840_15569_PLK_HTML.htm (05.04.2013 r., godz. 13⁰⁰)

W związku z powyższym wzrasta zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i lecznicze, a wobec występującej tendencji dotyczącej słabnącej funkcji opiekuńczej rodziny, powstaje konieczność przygotowania nowego systemu wsparcia i opieki.

Aktualnie działania instytucji publicznych (państwowych i samorządowych) oraz III sektora w zakresie potrzeb opiekuńczo-leczniczych ludności obejmują:

1. Formy instytucjonalne:

- stacjonarne placówki opiekuńczo-lecznicze ochrony zdrowia (zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz hospicja stacjonarne i ośrodki opieki paliatywnej);
- stacjonarne placówki pomocy społecznej (domy pomocy społecznej i placówki zapewniające miejsca całodobowego pobytu).

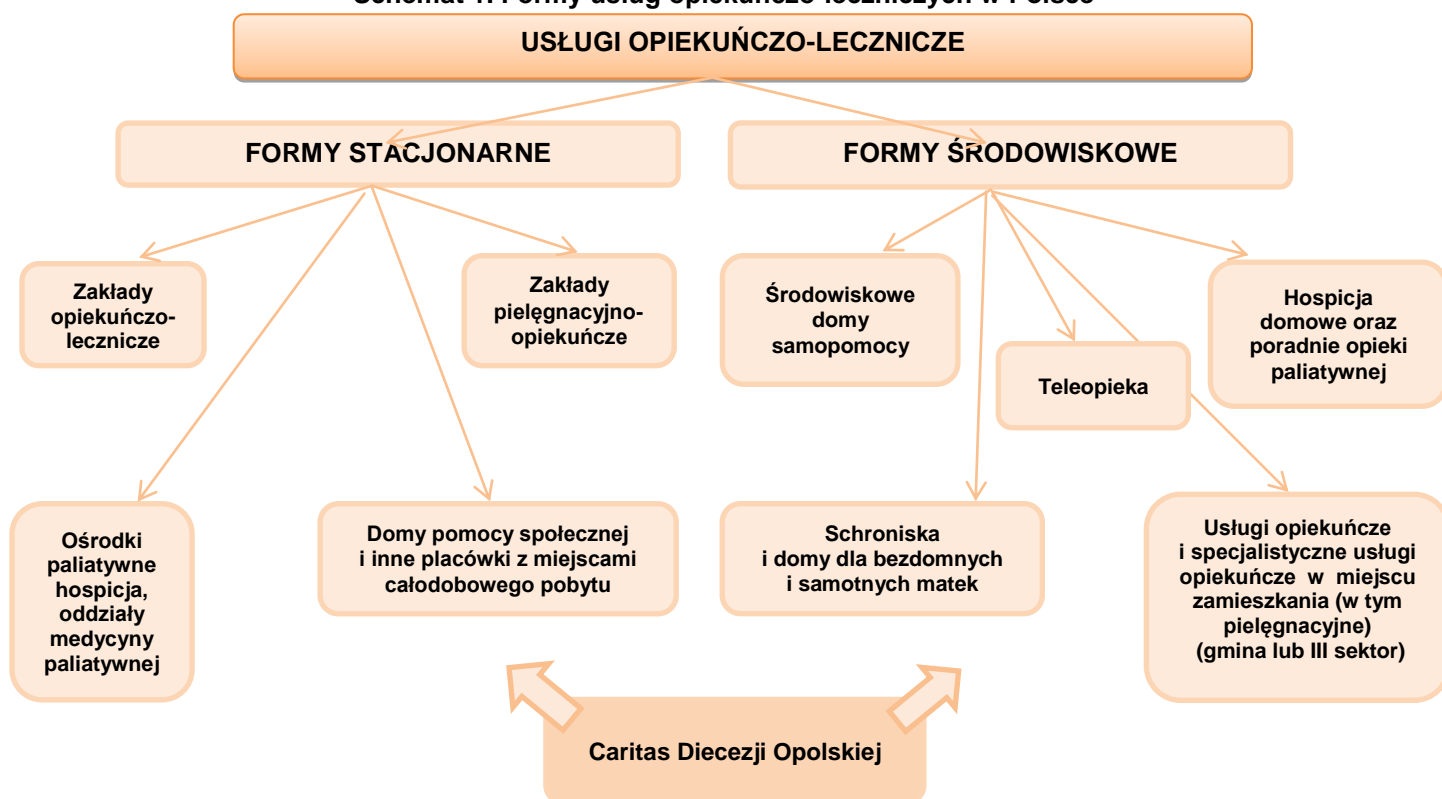
2. Formy środowiskowe:

- środowiskowe formy wsparcia pomocy społecznej (m.in. środowiskowe domy samopomocy, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, schroniska dla bezdomnych i domy dla samotnych matek, usługi realizowane przez organizacje III sektora, w tym Caritas Diecezji Opolskiej, mobilne usługi opiekuńczo-lecznicze - teleopieka).

¹ *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Raport z wyników w woj. opolskim, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole 2012, s. 33* http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbci/opole/ASSETS_raport_nsp_2011.pdf (06.05.2013 r., godz. 15⁰⁰).

² Tamże, s. 34

Schemat 1. Formy usług opiekuńczo-leczniczych w Polsce

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

Niniejsze opracowanie uwzględnia dane i informacje z badań i analiz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu, w tym *Oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 roku*, materiałów Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, danych z Caritas Diecezji Opolskiej, Oddziału Opolskiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Opolu oraz GUS, a także Urzędu Statystycznego w Opolu. Zakres poniższych informacji zawiera najbardziej aktualne dane obejmujące lata 2013-2014.

1. Formy stacjonarne

1.1 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze w woj. opolskim

Zakłady opiekuńczo-lecznicze oraz pielęgnacyjno-opiekuńcze przeznaczone są dla osób przewlekle chorych, po leczeniu szpitalnym i zakończonym procesie diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego, a nie wymagają dalszej hospitalizacji w oddziale szpitalnym, jednak ze względu na stan zdrowia i niesprawność fizyczną są niesamodzielni w samoopiece oraz samopielęgnacji i wymagają:

- stałej kontroli lekarskiej,
- profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji
- umieszczenia w zakładzie opiekuńczym.

Czas pobytu pacjenta w zakładzie zależy jest od jego stanu zdrowia (ustalanego w skali Barthel). Sposób i tryb kierowania osób do zakładów oraz zasady odpłatności określa

rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie kierowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych (Dz. U. z 2012 r. poz. 731).

W 2013 r. funkcjonowało w Polsce 531 zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych o profilach ogólnym i psychiatrycznym.³

Liczba pacjentów w tych zakładach wyniosła 58 820, z tego:

— w 379 zakładach opiekuńczo-leczniczych 43 766 osób;

— w 152 zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych 15 054 osoby.⁴

Jednocześnie liczba miejsc (łóżek) w zakładach opiekuńczo-leczniczych wyniosła 22 302, a w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych 6 401 (łącznie 28 703).⁵

Według informacji Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu⁶, w 2013 r. było w województwie opolskim **19 zakładów opiekuńczo-leczniczych** o profilu ogólnym i psychiatrycznym, w których łącznie dostępnych było **995 miejsc**, w tym:

- 17 zakładów opiekuńczo-leczniczym o profilu ogólnym na 800 miejsc (ZOL-e występują we wszystkich powiatach województwa, z wyjątkiem powiatów: kędzierzyńsko-kozielskiego i strzeleckiego), w tym 3 miejsca dla pacjentów wentylowanych mechanicznie;
- 1 zakład opiekuńczo-leczniczy dla dzieci na 28 miejsc;
- 1 zakład opiekuńczo-leczniczy o profilu psychiatrycznym na 107 miejsc oraz 56 miejsc psychiatrycznych w zakładach opiekuńczo-leczniczych o profilu ogólnym.

W woj. opolskim brak zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych.

W 2013 r. średni czas pobytu w zakładach opiekuńczo-leczniczych wynosił 180 dni i był najdłuższy w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym w Kietrze (prawie 10 miesięcy), a najkrótszy w Opolu – w 116 Szpitalu Wojskowym (94 dni).

Średni czas oczekiwania na miejsce wyniósł 90 dni i wahał się od prawie 10 miesięcy w Namysłowie (ZOL prowadzony przez Namysłowskie Centrum Zdrowia Spółka Akcyjna), do 7 dni w Głogówku (ZOL prowadzony przez Prudnickie Centrum Medyczne Spółka Akcyjna - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Prudniku).

³ *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2014*, Główny Urząd Statystyczny, grudzień 2014, s. 381 <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-rzeczypospolitej-polskiej-2014,2,9.html>

⁴ Tamże, s. 382

⁵ Tamże

⁶ Informacja Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu – pismo do ROPS w Opolu z 14.01.2015 r., znak: WSOZ-OPH.401.1201500W.2.TN

Tabela 2. Zakłady opiekuńczo-lecznicze w województwie opolskim (stan na 31.12.2013 r.)

Lp.	Nazwa	Powiat	Miejsce udzielania świadczeń	Nazwa świadczeniodawcy	Liczba miejsc/łóżek stan na dzień 31.12.2013 r.	Średni czas pobytu w 2013 r. (w dniach)	Średni czas oczekiwania w 2014 r. (w dniach)
1	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Brzeski	Brzeg	Brzeskie Centrum Medyczne	60, w tym 20 psych.	174	85
2	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Brzeski	Grodków	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PROMED" s.c.	50	242	95
3	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Głubczycki	Głubczyce	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach	40	193	149
4	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Głubczycki	Kietrz	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach	55	296	brak umowy
5	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Kluczborski	Wolczyn	Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. NZOZ Szpitala Powiatowego w Kluczborku	35	144	104
6	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Krapkowicki	Górażdze (Gmina Gogolin)	Krapkowickie Centrum Zdrowia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	40	223	230
7	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Namysłowski	Namysłów	Namysłowskie Centrum Zdrowia Spółka Akcyjna	34	217	296
8	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Nyski	Głuchołazy	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Opieki Zdrowotnej w Głuchołazach	76, w tym 36 psych.	152	172
9	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Nysa	Paczków	Zespół Opieki Zdrowotnej w Nysie	65	170	33
10	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Nysa	Głuchołazy	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	43	203	61
11	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Olesno	Dobrodzień	Samodzielny Publiczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy im. Królowej Karoli	50	122	82
12	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Opole Miasto	Opole	116 Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	40	94	20
13	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Opole Miasto	Opole	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy prowadzony przez Siostry Franciszki	105	135	36
14	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Opolski ziemski	Niemodlin	Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Niemodlinie	62, w tym 3 dla wentylowanych mechanicznie	127,30	21
15	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Opolski ziemski	Stare Siolkowice (Gmina Popielów)	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Caritas Diecezji Opolskiej	15	165,90	33
16	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Opolski ziemski	Ozimek	EMC Instytut Medyczny Spółka Akcyjna Szpital Świętego Rocha w Ozimku	42	173,70	20
17	Zakład opiekuńczo-leczniczy	Prudnicki	Głogówek	Prudnickie Centrum Medyczne Spółka Akcyjna - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Prudniku	48, w tym 1 dla wentylowanych mechanicznie	218,12	7
18	Zakład opiekuńczo-leczniczy dla dzieci i młodzieży	Opolski ziemski	Ozimek	EMC Instytut Medyczny Spółka Akcyjna Szpital Świętego Rocha w Ozimku	28, w tym 1 dla wentylowanych mechanicznie	348,00	0
19	Zakład opiekuńczo-leczniczy o profilu psychiatrycznym	Głubczycki	Branice	Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Ks. Biskupa Nathana w Branicach	107	314,50	119
	Razem - 19 zakładów	x	x	x	995 miejsc	Średnio 180	Średnio 90 dni

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu (pismo NFZ z dnia 14.01.2015 r., znak WSOZ-OPH.401.1201500W.2.TN).

1.2 Pacjenci zakładów opiekuńczo-leczniczych, oddziałów medycyny paliatywnej oraz hospicjów stacjonarnych

Tabela 3. Liczba pacjentów objętych opieką zakładów opiekuńczo-leczniczych, oddziałów medycyny paliatywnej oraz hospicjów stacjonarnych w woj. opolskim w latach 2013-2014

Lp.	Powiat	Liczba pacjentów						Wzrost / spadek w 2014 r. 100%=2013 r.
		2013 r.			2014 r.			
		Razem	z tego:		Razem	z tego:		
Zakłady opiekuńczo- lecznicze	Oddziały medycyny paliatywnej i hospicja stacjonarne		Zakłady opiekuńczo- lecznicze	Oddziały medycyny paliatywnej i hospicja stacjonarne				
1	brzeski	267	178	89	238	164	74	89
2	głubczycki	135	120	15	130	122	8	96
3	kędzierzyńsko- kozielski	58	37	21	74	46	28	128
4	kluczborski	136	97	39	120	89	31	88
5	krakowicki	121	92	29	118	81	37	98
6	namysłowski	164	61	103	167	59	108	102
7	nyski	473	286	187	445	246	199	94
8	oleski	113	90	23	90	64	26	80
9	Opole Miasto	474	312	162	472	280	192	100
10	opolski ziemski	346	237	109	334	208	126	97
11	prudnicki	112	93	19	124	87	37	111
12	strzelecki	75	44	31	56	33	23	75
	spoza województwa	243	152	91	237	133	104	98
	Razem w województwie	2 717	1 799	918	2 605	1612	993	96

Źródło: Opolski Oddział NFZ w Opolu (pismo znak: WSOZ-SPO.4017.201500W.2.TN z dn. 6.03.2015 r.)

W 2013 r. stacjonarną opieką długoterminową objęto 2 717 osób w województwie opolskim (w tym 243 pochodzące spoza regionu), z tego:

- 1 799 korzystało z opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych;
- 918 pacjentów objęto opieką w oddziałach medycyny paliatywnej i hospicjach stacjonarnych.

W 2014 r. liczba pacjentów stacjonarnej opieki długoterminowej spadła o 4% (do 2 605 osób), przy czym spadek zanotowano jedynie wśród pacjentów ZOL-ów (o 187 osób). Natomiast liczba osób objętych opieką w oddziałach medycyny paliatywnej i hospicjach stacjonarnych wzrosła o 75 osób. Łączna liczba pacjentów wzrosła w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim - o 28%, prudnickim - o 11% i namysłowskim - o 2%, a spadła w pozostałych powiatach, w tym najwięcej w powiatach: strzeleckim – o 25% i oleskim o 20%.

1.3 Opieka paliatywna i hospicyjna w województwie opolskim, w tym pacjenci pielęgniarskiej opieki długoterminowej

Celem opieki paliatywnej i hospicyjnej jest poprawa jakości życia chorego zmagającego się z problemami wynikającymi z jego nieuleczalnej choroby. Ma ona zapobiegać cierpieniu, nieść ulgę, leczyć ból i inne objawy oraz sprzyjać rozwiązywaniu

codziennych problemów. Opieka paliatywna i hospicyjna jest także organizowana na rzecz rodziny i najbliższych pacjenta.

Świadczenia w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej udzielane są w warunkach:

- domowych (w hospicjum domowym - opieka nad chorym w jego domu lub mieszkaniu);
- stacjonarnych (w oddziale medycyny paliatywnej oraz hospicjum stacjonarnym - opieka poza swoim domem lub mieszkaniem);
- ambulatoryjnych – w poradni medycyny paliatywnej (opieka nad chorym ze stabilnym stanem mogącym przybyć do poradni).

Świadczenia mogą być także udzielane jednocześnie w ramach opieki stacjonarnej i domowej.

Funkcjonowanie zakładów opieki paliatywno – hospicyjnej regulują przede wszystkim następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 217 z późn. zm. – jednolity tekst);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 1347).

W 2013 r. liczba hospicjów w Polsce wynosiła 73 (brak danych o liczbie oddziałów i poradni medycyny paliatywnej w kraju).⁷ Hospicja miały 1 307 miejsc (łóżek), z których skorzystało 16 527 pacjentów.⁸

Zgodnie z informacją Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu⁹, **w 2013 r. w woj. opolskim funkcjonowało 12 hospicjów i innych ośrodków medycyny paliatywnej lub świadczących usługi w tym zakresie, tj.:**

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Caritas Diecezji Opolskiej (realizacja świadczeń w Opolu, Dobrodzieniu i Starych Siołkowicach);
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Hospicjum Św. Arnolda Janssena” Stowarzyszenie Auxilium w Nysie;
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Hospicjum Domowe Ziemi Kluczborskiej Św. Ojca Pio” w Byczynie;
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Elmed” s. c Elżbieta Grygowska-Butryn Edyta Szumna w Paczkowie;
5. Centrum Opieki Paliatywnej „BETANIA” w Opolu;
6. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach;
7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rehabilitacja Błachut i Spółka” Spółka Jawna w Brzegu;
8. Ośrodek Medyczny „SAMARYTANIN” w Opolu;
9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „REH.MED” w Zawadzkiem;
10. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Domowe Hospicjum dla Dzieci w Opolu;
11. Namysłowskie Centrum Zdrowia Spółka Akcyjna w Namysłowie,
12. EMC Instytut Medyczny Spółka Akcyjna Szpital Świętego Rocha w Ozimku.

⁷ W rocznikach statystycznych GUS brak danych o oddziałach i poradniach medycyny paliatywnej w Polsce.

⁸ Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2014 ... op. cit. s. 381.

⁹ Informacja Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu przekazana pismem z dnia 14.01.2015 r., znak WSOZ-OPH.401.1201500W.2.TN.

Spośród 12 jednostek:

- **6 prowadziło miejsca stacjonarne na łącznie 85 miejsc** (hospicja stacjonarne na 41 miejsc i oddziały medycyny paliatywnej na 44 miejsca) - w 2013 r. z miejsc skorzystało 918 osób:
- **9** prowadzi hospicja domowe, w tym Centrum Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Opolskiej prowadzi 9 punktów świadczenia usług w formie hospicjum domowego. W 2013 r. w woj. opolskim z opieki hospicjów domowych skorzystało 1 177 osób;
- **7** prowadzi poradnie medycyny paliatywnej.

Trzy instytucje udzielają kompleksowej pomocy medycznej, opiekuńczej i psychologicznej, oferując wszystkie możliwe formy wsparcia: miejsca stacjonarne, opiekę domową oraz poradnictwo paliatywne i opiekę nad osieroconymi oraz wypożyczalnię sprzętu ułatwiającego pielęgnację chorego w domu. Są to:

- Centrum Opieki Paliatywnej „BETANIA” w Opolu,
- NZO „Samarytanin” w Opolu,
- Stowarzyszenie Auxilium „Hospicjum Św. Arnolda Janssena” w Nysie.

Tabela 4. Formy działalności ośrodków medycyny paliatywnej w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Nazwa świadczeniodawcy	Formy działalności			Oddział medycyny paliatywnej (liczba miejsc)
		Hospicjum stacjonarne (liczba miejsc)	Hospicjum domowe (liczba pacjentów)	Poradnia medycyny paliatywnej	
1.	Centrum Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Opolskiej w Starych Siolkowicach	X (16)			
	w Dobrodzieniu			x	
	w Opolu i pozostałych punktach w województwie		X (415)		
2	Stowarzyszenie Auxilium „Hospicjum Św. Arnolda Janssena” w Nysie	X (12)	X (138)	x	
3	Namysłowskie Centrum Zdrowia Spółka Akcyjna Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Namysłowie				X (13)
4	Stowarzyszenie „Hospicjum Ziemi Kluczborskiej Św. Ojca Pio” w Byczynie		X (146)	x	
5.	Centrum Opieki Paliatywnej „BETANIA” w Opolu		X (83)	x	X (16)
6.	NZO „Samarytanin” w Opolu		X (180)	x	X (15)
7	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Elmed” s. c Elżbieta Grygowska-Butryn Edyta Szumna w Paczkowie			x	
8	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach		X (60)		
9	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rehabilitacja Błachut i Spółka” Spółka Jawna w Brzegu		X (110)	x	
10	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „REH.MED” w Zawadzkiem		X (25)		
11	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Domowe Hospicjum dla Dzieci w Opolu		X (20)		
12	EMC Instytut Medyczny Spółka Akcyjna Szpital Świętego Rocha w Ozimku	X (13)			
	Razem	41*	1 177		44*

*brak szczegółowych danych o liczbie pacjentów obsługiwanych przez poszczególne hospicja i oddziały medycyny paliatywnej

Tabela 5. Oddziały medycyny paliatywnej oraz hospicja stacjonarne w województwie opolskim (świadczenia finansowane przez NFZ w 2013 r.)

Lp.	Nazwa	Powiat	Miejsce udzielania świadczeń	Nazwa świadczeniodawcy	Liczba miejsc/łóżek stan na dzień 31.12.2013 r.	Średni czas pobytu w 2013 r. (w dniach)	Średni czas oczekiwania w 2014 r. (w dniach)*
1	ODDZIAŁ MEDYCYNY PALIATYWNEJ	Opole Miasto	Opole	Centrum Opieki Paliatywnej "BETANIA"	16	41	30 dni
2	ODDZIAŁ MEDYCYNY PALIATYWNEJ	Opole Miasto	Opole	Ośrodek Medyczny „SAMARYTANIN"	15	27	4-5 dni
3	ODDZIAŁ MEDYCYNY PALIATYWNEJ	namysłowski	Namysłów	Namysłowskie Centrum Zdrowia Spółka Akcyjna	13	24	6 dni
4	HOSPICJUM STACJONARNE	opolski ziemski	Stare Siolkowice	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Caritas Diecezji Opolskiej	16	29	5 dni
5	HOSPICJUM STACJONARNE	nyski	Nysa	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Hospicjum Św. Arnolda Janssena Stowarzyszenia Auxilium w Nysie	12	20	5 dni
6	HOSPICJUM STACJONARNE	opolski ziemski	Ozimek	EMC Instytut Medyczny Spółka Akcyjna Szpital Świętego Rocha w Ozimku	13 łóżek w 2013 r., a od 01.07.2014 r. 0 łóżek (nie posiada umowy)	328	brak umowy
Razem					85	78	x

* informacje tel. z 11.03.2015 r. uzyskane od przedstawicieli hospicjów (zgodnie z informacjami zamieszczonymi poniżej)

Źródło: informacja Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu z dnia 14.01.2015 r., znak WSOZ-OPH.401.1201500W.2.TN oraz informacje uzyskane z rozmów tel. z przedstawicielami hospicjów 11.03.2015 r.

W 2013 r. liczba osób korzystających z opieki w hospicjach stacjonarnych wyniosła 918 osób, a w hospicjach domowych 1 177. Łącznie z opieki paliatywnej skorzystało 2 095 osób.

Z informacji udzielonych przez Opolski Oddział NFZ w Opolu wynika, że w 2014 r. średni czas oczekiwania na miejsce w hospicjum stacjonarnym (lub oddziale medycyny paliatywnej) w woj. opolskim wynosił od 5 do 30 dni. Jednak informacje te wymagają dodatkowych wyjaśnień:

- średni czas oczekiwania na miejsce w hospicjum stacjonarnym lub oddziale medycyny paliatywnej, podany przez NFZ w Opolu, nie uwzględnia często występujących sytuacji, kiedy osoby zgłoszone przez rodzinę do opieki paliatywnej:
- nie są ostatecznie zakwalifikowane do opieki paliatywnej ze względu na ocenę stanu zdrowia przeprowadzoną przez pracowników hospicjum;
  - z uwagi na wydłużający się czas oczekiwania rezygnują z miejsca w hospicjum, ponieważ uzyskały opiekę w innej instytucji, często w innym powiecie lub województwie;
  - umierają,
  - rezygnują z miejsca, bo rodzina postanowiła zabezpieczyć im opiekę we własnym zakresie.

W wyniku występowania takich sytuacji kolejka w wymiarze statystycznym „skraca się”. Krótszy jest też średni, statystyczny czas oczekiwania na miejsce w hospicjum lub oddziale medycyny paliatywnej.

Według informacji przekazanych przez pracowników i dyrektorów hospicjów oraz oddziałów medycyny paliatywnej czas oczekiwania na miejsce w 2014 r. wynosił w:

- Centrum Opieki Paliatywnej „Betania” w Opolu – do 1 miesiąca;¹⁰
- NZOZ „Samarytanin” w Opolu – 4-5 dni;¹¹
- Namysłowskim Centrum Zdrowia SA NZOZ w Namysłowie – 6 dni;¹²
- Centrum Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Opolskiej: w Starych Siołkowicach – 5 dni, w Opolu: w hospicjum stacjonarnym – 5 dni, w hospicjum domowym – do 7 dni;¹³
- Stowarzyszeniu „Hospicjum Ziemi Kluczborskiej Św. Ojca Pio” w Byczynie – brak kolejki;¹⁴
- NZOZ „Rehabilitacja Błachut i Spółka” w Brzegu – do 14 dni;¹⁵
- SPZOP w Głubczycach – brak kolejki;¹⁶
- NZOZ „REH.MED” w Zawadzkiem – do 7 dni;¹⁷
- NZOZ „Domowe Hospicjum dla Dzieci w Opolu” – brak kolejki;¹⁸
- Stowarzyszeniu Auxilium „Hospicjum Św. Arnolda Jansseny” w Nysie – w hospicjum stacjonarnym - 5 dni, w hospicjum domowym - 7 dni.¹⁹

Czas oczekiwania na miejsce w ośrodku opieki paliatywnej wynika głównie z możliwości finansowych tych placówek, które funkcjonują przede wszystkim w oparciu o kontrakty zawarte z NFZ.

Zwiększenie środków finansowych przekazywanych przez NFZ w Opolu dla instytucji zajmujących się opieką paliatywno-hospicyjną pozwoliłoby na objęcie opieką większej liczby chorych i przyjmowanie pacjentów bez oczekiwania na miejsce.

Tabela 6. Liczba pacjentów objętych pielęgniarstwą opieką domową długoterminową w woj. opolskim (w miejscu zamieszkania, domu pomocy społecznej i hospicjum domowym) w latach 2013-2014

Lp.	Powiat	Liczba pacjentów							Wzrost / spadek w 2014 r. 100%=2013 r.	
		2013 r.				2014 r.				
		Razem	Z tego:			Razem	Z tego:			
opieka pielęgniarska w miejscu zamieszkania	opieka pielęgniarska w DPS		hospicjum domowe	opieka pielęgniarska w miejscu zamieszkania	opieka pielęgniarska w DPS		hospicjum domowe			
1	brzeski	338	135	63	140	396	161	58	177	117
2	głubczycki	648	302	284	62	659	329	271	59	102
3	kędzierzyńsko-kozielski	404	261	64	79	426	272	55	99	105
4	kluczborski	309	115	78	116	332	114	86	132	107
5	krapkowicki	220	161	28	31	279	182	43	54	127
6	namysłowski	97	84	9	4	103	72	23	8	106
7	nyski	639	388	72	179	736	413	77	246	115
8	oleski	250	103	57	90	283	123	46	114	113
9	Opole Miasto	606	263	99	244	607	269	109	229	104
10	Opolski ziemski	525	263	189	73	584	289	188	107	111
11	prudnicki	393	258	43	92	369	236	53	80	94
12	strzelecki	296	210	43	43	311	215	52	44	105
	spoza województwa	101	26	51	24	124	48	50	26	123
	Razem w województwie	4 826	2 569	1 080	1 177	5 209	2 723	1 111	1 375	108

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji z Opolskiego Oddziału NFZ w Opolu.

¹⁰ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od pracownika BETANII p. Ewy Pudelko.

¹¹ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od pracownika „Samarytanina” p. Justyny Gontarz.

¹² Informacja przekazana tel. 11.03.2015 r. przez przedstawiciela NCZ SA NZOZ w Namysłowie.

¹³ Informacja przekazana tel. 11.03.2015 r. przez Naczelną Pielęgniarkę NZOZ Caritas Diecezji Opolskiej p. Monikę Kocot.

¹⁴ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od Janusza Cholewińskiego – Wiceprezesa Stowarzyszenia „Hospicjum Ziemi Kluczborskiej Św. Ojca Pio” w Byczynie.

¹⁵ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od Barbary Błachut – partnera Spółki.

¹⁶ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od pracownika SPZOP w Głubczycach p. Jolanty Kani.

¹⁷ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od przedstawiciela NZOZ „REH.MED” w Zawadzkiem p. Marty Kałuży.

¹⁸ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od pracownika Domowego Hospicjum dla dzieci w Opolu p. Sylwii Sikorskiej.

¹⁹ Informacja tel. uzyskana 11.03.2015 r. od przedstawiciela Stowarzyszenia Auxilium w Nysie.

W 2013 r. pielęgniarską opieką długoterminową, finansowaną z NFZ, objęto w woj. opolskim 4 826 osób, w tym:

- 2 569 osób w miejscu zamieszkania,
- 1 080 osób przebywających w domach pomocy społecznej,
- 1 177 osób w hospicjach domowych.

Najwięcej pacjentów objęto opieką w powiatach: głubczyckim, nyskim, opolskim ziemskim i m. Opole, a najmniej w powiecie namysłowskim.

W 2014 r. liczba pacjentów długoterminowych leczonych w domu wniosła 5 209 osób (wzrost średnio o 8%), przy czym największy wzrost ilości osób leczonych wystąpił w powiatach: krapkowickim (o 27%), brzeskim (o 17%) i nyskim (o 15%). Natomiast spadek liczby pacjentów zaobserwowano jedynie w powiecie prudnickim (o 6%).

W 2010 r. przeprowadzono badanie ówczynie działających w woj. opolskim ośrodków medycyny paliatywnej²⁰. Na ich podstawie oraz na podstawie danych przekazanych w styczniu 2015 r. przez Opolski Oddział Wojewódzki NFZ w Opolu wynika, że:

- do najczęstszych przyczyn znalezienia się osoby w ośrodkach opieki paliatywno – hospicyjnej należą nowotwory;
- w latach 2009-2013 liczba pacjentów opieki paliatywnej w województwie opolskim wzrosła z 970 do ponad 2 tys. osób, tj. 2-krotnie, głównie z powodu znaczącego wzrostu liczby pacjentów hospicjów domowych (w 2013 r. prawie 1 200 osób). Na tym samym poziomie utrzymuje się liczba osób objętych opieką hospicjów stacjonarnych (918 osób);
- największy odsetek chorych korzystających z opieki paliatywnej stanowią osoby w wieku powyżej 60 roku życia, natomiast co czwarty chory trafiający ze skierowaniem do hospicjum to osoba w wieku 46 - 60 lat;
- warunkiem przyjęcia do hospicjum jest posiadanie skierowania od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego. Jest ono wydawane pacjentowi w terminalnej fazie jego choroby, czyli wtedy, gdy choroba nie poddaje się już leczeniu przyczynowemu. Dla osób ubezpieczonych pobyt w hospicjum nie wymaga dodatkowych opłat.²¹

²⁰ Badanie ROPS w Opolu *Hospicja i domy pomocy społecznej w woj. opolskim*, przeznaczone na posiedzenie Komisji Rodziny, Zdrowia i Spraw Społecznych UMWO, Opole 2010 r.

²¹ Szczegółowy zakres świadczeń gwarantowanych oraz nieuleczalnych chorób kwalifikujących do opieki paliatywnej i hospicyjnej określa załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej – Dz. U. z 2013 r., poz. 1347.

Mapa 1. Zakłady opiekuńczo-lecznicze oraz hospicja stacjonarne i domowe w woj. opolskim w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

Liczba miejsc opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgniacyjno-opiekuńczych oraz ośrodkach medycyny paliatywnej wynosi obecnie w Polsce około 30 tys. Jest to o ponad 40% więcej niż w 2005r., jednak nadal wskaźnik liczby miejsc opieki długoterminowej w Polsce jest kilkakrotnie mniejszy niż np. w krajach skandynawskich.²²

Województwo opolskie w 2013 r. miało 1 080 miejsc opieki długoterminowej (stacjonarnej). Średnia liczba miejsc w kraju przypadająca na 100 tys. ludności wynosiła w kraju 78, w województwie opolskim – 108.

1.4 Domy pomocy społecznej w województwie opolskim

Dom pomocy społecznej świadczy osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności usługi wynikające z obowiązującego standardu w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańca.

W zależności od przeznaczenia DPS-y dzielą się na domy dla:

- 1) osób w podeszłym wieku;
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych;
- 3) osób przewlekle psychicznie chorych;
- 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie;

²² Przesłanki zapotrzebowania na opiekę długoterminową, Warszawa Senat RP 13.02.2012 r.

- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- 6) osób niepełnosprawnych fizycznie.

W 2007 r. w ramach nowelizacji ustawy o pomocy społecznej dopuszczono możliwość łączenia niektórych typów domów pomocy społecznej. Obecnie dom pomocy społecznej może być prowadzony łącznie dla:

- 1) osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych;
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 3) osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 4) osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi funkcjonowanie domów pomocy społecznej są:

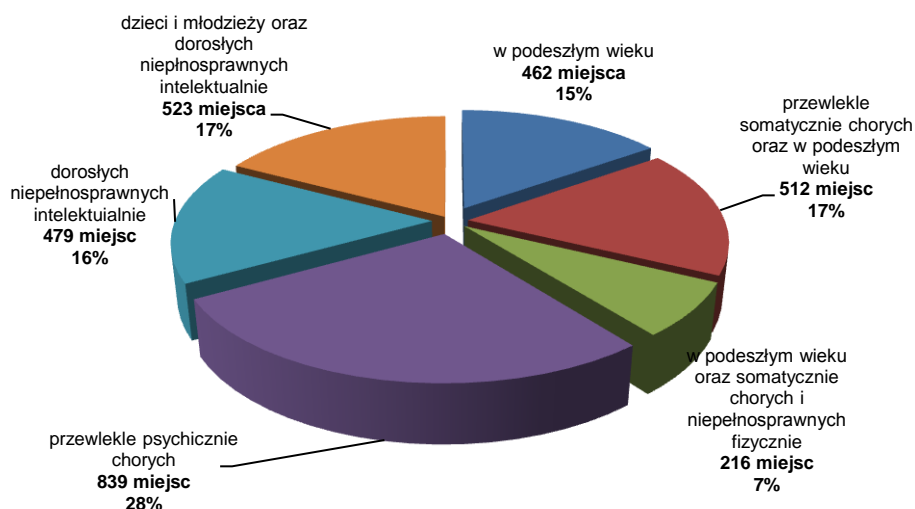
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm. – jednolity tekst);
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 964).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej kierowanie do DPS-u i ponoszenie odpłatności za pobyt w nim mieszkańca należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Natomiast do zadań powiatu należy m.in. prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób, a także sprawowanie nadzoru nad ich działalnością. Decyzję o umieszczeniu danej osoby w domu pomocy społecznej podejmuje organ gminy prowadzący dom lub starosta powiatu prowadzący dom o zasięgu ponadgminnym. W razie braku wolnych miejsc w domu pomocy społecznej powiadamia się osobę o wpisaniu na listę oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie DPS-ie.

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Zgodnie z przepisami wprowadzonymi z dniem 1 stycznia 2004 r. w sprawie zmian w zasadach finansowania pobytu w domach pomocy społecznej, pobyt w DPS-ie finansuje mieszkaniec domu, w wysokości nie większej niż 70% swojego dochodu, a także małżonek, zstępni (dzieci, wnuki) przed wstępnymi (rodzicami, dziadkami) oraz gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Rodziny zobowiązane do alimentacji oraz gmina nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność. Gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej, jest obowiązana do wnoszenia opłaty za tę osobę w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w DPS a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca oraz rodzinę. Decyzję ustalającą opłatę za pobyt w placówce wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby. Działalność DPS-ów prowadzonych przez starostów lub na ich zlecenie, jest dofinansowywana środkami dotacji celowej udzielanej przez wojewodów z budżetu państwa, jeżeli w domach pomocy społecznej przebywają mieszkańcy przyjęci przed 1 stycznia 2004 r., a także przyjęci później, ale na podstawie skierowań wydanych przed tym dniem.

W 2013 r. w 28 domach pomocy społecznej prowadzonych przez samorząd lub na jego zlecenie było 3 031 miejsc (o 71 miejsc więcej niż w 2012 r.), w tym:

- 1 190 miejsc dla osób w podeszłym wieku lub przewlekle chorych somatycznie oraz niepełnosprawnych fizycznie;
- 839 miejsc dla osób przewlekle psychicznie chorych;
- 1 002 miejsca dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Wykres 1. Domy pomocy społecznej woj. opolskie w 2013 r. - wg typów

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-05 o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie za 2013 r. oraz informacja Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu

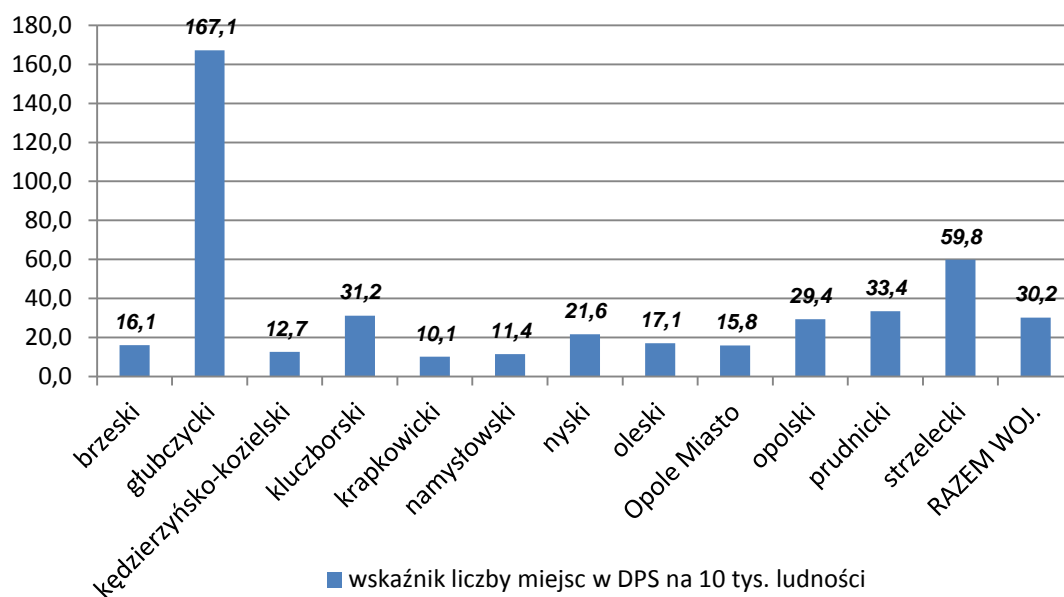
W 2013 r. potrzeby związane z bieżącym utrzymaniem 28 domów pomocy społecznej w woj. opolskim wyniosły 95 017 tys. zł (o 7% więcej niż w 2012 r.), w tym dotacja budżetu wojewody liczyła 33 523 tys. zł (bieżące utrzymanie miejsc dla mieszkańców umieszczonych przed 1 stycznia 2004 r.).

Tabela 7. Liczba domów pomocy społecznej i miejsc w tych domach w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Powiat	Domy pomocy społecznej w woj. opolskim - powiatowe i gminne w 2013 r.													
		Ogółem		w tym dla osób:											
		Liczba domów	Liczba miejsc	w podeszłym wieku		przewlekłe somatycznie chorych oraz w podeszłym wieku		w podeszłym wieku oraz somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie		przewlekłe psychicznie chorych		dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie		dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	
				Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc	Liczba domów	Liczba miejsc
1	brzeski	2	148	1	53	0	0	0	0	0	0	1	95	0	0
2	głubczycki	2	793	0	29	0	0	0	0	1	714	0	0	1	50
3	kędzierzyńsko-kozielski	2	123	0	0	0	0	0	0	0	0	1	70	1	53
4	kluczborski	2	210	1	95	0	0	0	45	0	0	1	70	0	0
5	krapkowicki	1	22	1	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	namysłowski	1	49	1	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	nyski	4	304	0	0	1	105	1	56	1	63	0	0	1	80
8	oleski	2	112	1	42	0	0	0	0	0	0	1	70	0	0
9	Miasto OPOLE	2	190	0	0	2	190	0	0	0	0	0	0	0	0
10	opolski	3	391	0	0	1	97	0	0	0	0	1	174	1	120
11	prudnicki	3	190	2	128	0	0	0	0	1	62	0	0	0	0
12	strzelecki	3	455	0	0	1	120	0	115	0	0	0	0	2	220
13	GOGOLIN - DPS prowadzony przez gminę	1	44	1	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	RAZEM WOJ.	28	3 031	8	462	5	512	1	216	3	839	5	479	6	523

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej OUW w Opolu (stan na 31.12..2013 r.)

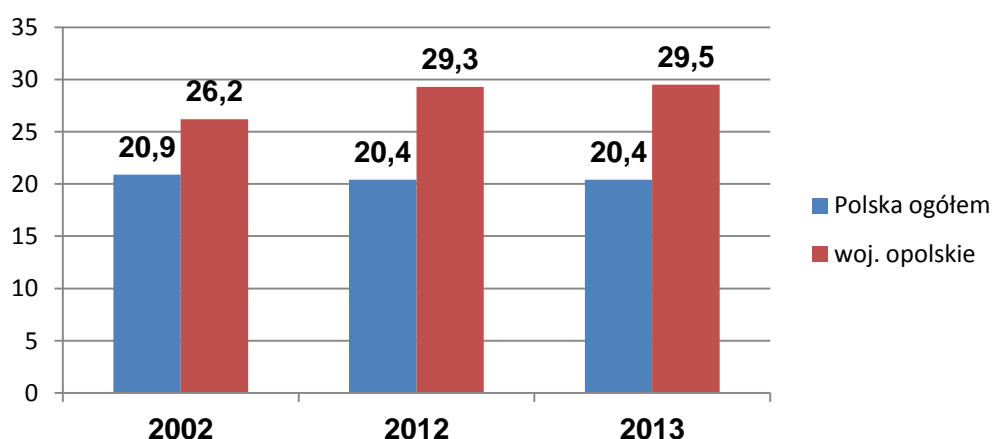
Wykres 2. Wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej na 10 tys. ludności wg powiatów woj. opolskiego w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r.*

Województwo opolskie od kilku lat zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem liczby miejsc w domach pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców. Wskaźnik ten w 2013 r. wyniósł 29,5 (w 2012 r. – 29,3), a liczba miejsc w DPS-ach wzrosła w porównaniu do 2012 r. o 2%.

Wykres 3. Wskaźnik liczby miejsc w domach pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Polsce i woj. opolskim w 2002 r. i latach 2012-2013

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-05 o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie w 2002 r. i latach 2012-2013

W 2013 r. miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w domu pomocy społecznej wyniósł 2 737 zł i wahał się od 2 274 zł w DPS dla osób w podeszłym wieku i przewlekle chorych somatycznie w Kopernikach do 2 990 zł w DPS dla osób w podeszłym wieku w Krapkowicach.

Średni koszt utrzymania jednego miejsca w latach 2012-2013 wzrósł o 8% z 2 540 zł do 2 737 zł.

Tabela 8. Średni, miesięczny koszt utrzymania domów pomocy społecznej w woj. opolskim w 2014 r.

Lp.	Powiat / DPS	Liczba domów	Liczba miejsc	Średni miesięczny koszt utrzymania 1 miejsca w zł
1.	Powiat brzeski	2	148	
2.	DPS Grodków		53	2 858
3.	DPS Jędrzejów		95	2 946
4.	Powiat głubczycki	2	793	
5.	DPS Klisino		743	2 721
6.	DPS Kietrz		50	2 736
7.	Powiat kędzierzyńsko-kozielski	2	123	
8.	DPS K-Koźle (Sławęcice)		70	2 731
9.	DPS K-Koźle (ul. Łukasiewicz)		53	2 855
10.	Powiat kluczborski	2	210	
11.	DPS Kluczbork		140	2 551
12.	DPS Gierałcice		70	2 840
13.	Powiat krapkowicki	1	22	2 990
14.	Powiat namysłowski	1	49	2 960
15.	Powiat nyski	4	304	
16.	DPS Korfantów		56	2 565
17.	DPS Nysa, ul. Świętojańska		63	2 487
18.	DPS Nysa, Al. Wojska Pol.		80	2 583
19.	DPS Koperniki		105	2 274
20.	Powiat oleski	2	112	
21.	DPS Radawie		70	2 927
22.	DPS Borki Wielkie		42	2 450
23.	Miasto Opole	2	190	
24.	Opole – Szpitalna		52	2 750
25.	Opole – DPS Kombatant		138	2 933
26.	Powiat opolski	3	391	
27.	Prószków		216	2 700
28.	Dobrzeń Wielki		55	2 750
29.	Czarnowasy		120	2 650
30.	Powiat prudnicki	3	190	
31.	DPS Grabina		50	2 666
32.	DPS Prudnik		78	2 539
33.	DPS Raclawice Śl.		62	2 690
34.	Powiat strzelecki	3	455	
35.	DPS Strzelce Op.		235	2 913
36.	DPS Zawadzkie		110	2 809
37.	DPS Kadłub		110	2 872
38.	Razem domy powiatowe	27	2 987	2 731
39.	Kamionek (gm. Gogolin)	1	44	2 882

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji ogłoszonych w Dziennikach Urzędowych Województwa Opolskiego przez starostów powiatów i Prezydenta Miasta Opola w 2014 r. (za Wydziałem Zdrowia i Polityki Społecznej OUW w Opolu)

Obowiązujący w domu pomocy społecznej podstawowy standard usług określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityk Społecznej z 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej. Zgodnie z rozporządzeniem dom świadczy usługi w zakresie potrzeb:

- **bytowych** - zapewniając miejsce zamieszkania, wyżywienie, odzież i obuwie, utrzymanie czystości;
- **opiekuńczych** - polegających na: udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych;
- **wspomagających** – polegających m.in. na: umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców domu, umożliwieniu zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych, zapewnieniu

warunków do rozwoju samorządności mieszkańców domu, utrzymywaniu i rozwijaniu kontaktu z rodziną i społecznością lokalną;

- umożliwiających pobieranie nauki, uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz naukę i wychowanie przez doświadczenia życiowe.

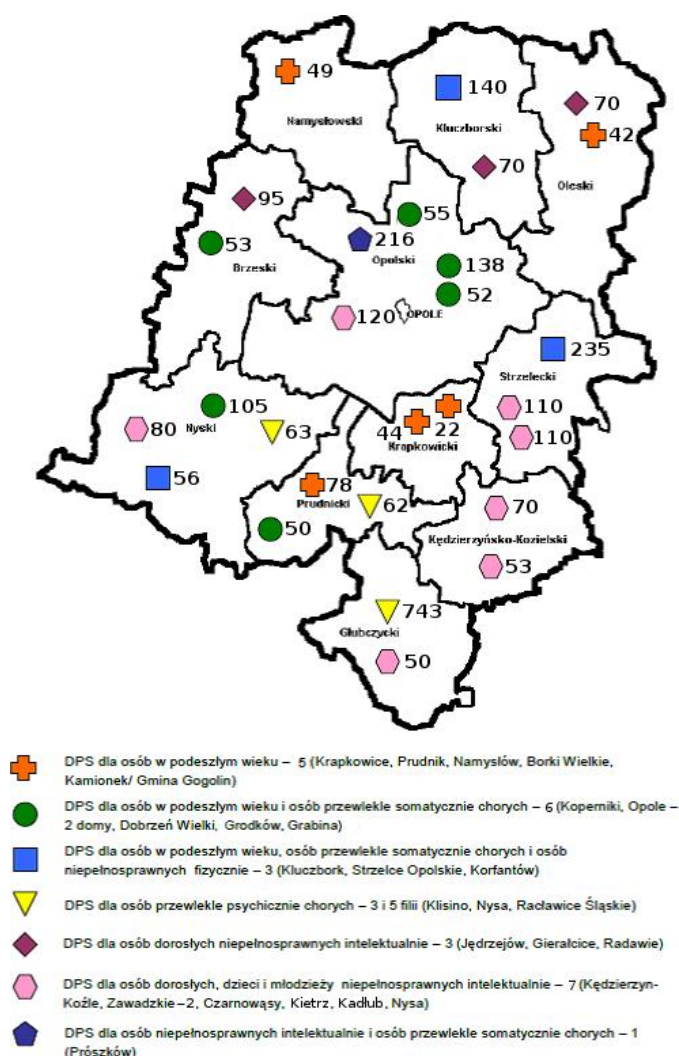
Prawie 65% mieszkańców DPS-ów województwa to osoby w znacznym stopniu niepełnosprawne (wymagające wzmożonej opieki, poruszające się przy pomocy sprzętu ortopedycznego i na wózkach inwalidzkich, a ok. 10% to osoby leżące).

Wszystkie domy pomocy społecznej w woj. opolskim posiadają zezwolenie wojewody na prowadzenie domu na czas nieokreślony, co oznacza, że spełniają określony w rozporządzeniu standard usług, w tym usług opiekuńczych.

Ważnym elementem tego standardu są rozwiązania, ułatwiające pobyt osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i w podeszłym wieku, obejmujące: wyposażenie w windy, uchwyty w łazienkach i toaletach, pochylnie, poręcze na korytarzach, platformy dla osób niepełnosprawnych, krzeselka do kąpielii, łóżka rehabilitacyjne, podnośniki wannowe, platformy windowe, platformy antypoślizgowe, schodowłazy, samochody z windą, podnośniki i pionizatory.

Standard opieki obejmuje także odpowiednią do potrzeb (standardu) liczbę terapeutów, opiekunów, pielęgniarek, psychologów.

Mapa 2. Domy pomocy społecznej w woj. opolskim w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

1.5 Inne placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku

Tabela 9. Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Nazwa domu	Gmina	Typ domu	Liczba miejsc
1	Dom św. Jana Bożego w Prudniku	Prudnik	dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i osób w podeszłym wieku	30
2	Dom Opieki im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Porębie	Leśnica	dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i osób w podeszłym wieku	50
3	Dom Opieki Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP w Ozimku	Ozimek	dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i osób w podeszłym wieku	18
4	Dom Opieki Zgromadzenia Córek Św. Kamila w Sławicach	Dąbrowa	dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i osób w podeszłym wieku	15
5	Dom Spokojnej Starości Konfederak Marzena	Radłów	dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i osób w podeszłym wieku	24
6	"Spokojna Przystań" w Chomiąży	Głubczyce	dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych, przewlekle chorych	43
Razem				180

Zródło: Rejestr Wojewody Opolskiego

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej zapewnienie całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku może odbywać się także na zasadach komercyjnych (działalności gospodarczej), po uzyskaniu zezwolenia właściwego wojewody.²³

W 2013 r. takie zezwolenie Wojewody Opolskiego miało w województwie 6 podmiotów, prowadzących domy o łącznej liczbie 180 miejsc.

Ponadto funkcjonowały 2 DPS-y komercyjne, posiadające zezwolenie Wojewody Opolskiego, na ogółem 84 miejsca, z przeznaczeniem dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych.

Przy uwzględnieniu wymienionych placówek komercyjnych łączna liczba miejsc opieki i wsparcia w placówkach stacjonarnych (domach pomocy społecznej i innych placówkach mających zezwolenie Wojewody Opolskiego) w 2013 r. wynosiła w woj. opolskim 3 295.

2. Formy środowiskowe

2.1 Środowiskowe domy samopomocy

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być również świadczone w środowiskowym domu samopomocy - ośrodku wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.²⁴

²³ Art. 67-69 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 poz. 182 ze zm.)

²⁴ Art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 poz. 182 ze zm.)

Tabela 10. Środowiskowe domy samopomocy w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Powiat	Liczba jednostek	Liczba miejsc
1.	Głubczyce	1	60
2.	Kędzierzyn-Koźle	1	45
3.	Kluczbork	1	65
4.	Krapkowice	1	45
5.	Namysłów	1	40
6.	Nysa	1	50
7.	Opole	2	105
8.	Praszka	1	60
9.	Prudnik	1	60
10.	Strzelce Op.	1	60
11.	Olesno (Sowczyce)	1	32
	Razem	12	622

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy, określającym m.in. tryb kierowania i przyjmowania do domów i standardy usług w nich świadczonych ŚDS-y, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się na:

- typ A - dla osób przewlekle psychicznie chorych;
- typ B - dla osób upośledzonych umysłowo;
- typ C - dla osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych.²⁵

W 2013 r. w woj. opolskim funkcjonowało 12 środowiskowych domów samopomocy na łączną liczbę 622 miejsca dla osób wykazujących zaburzenia psychiczne.

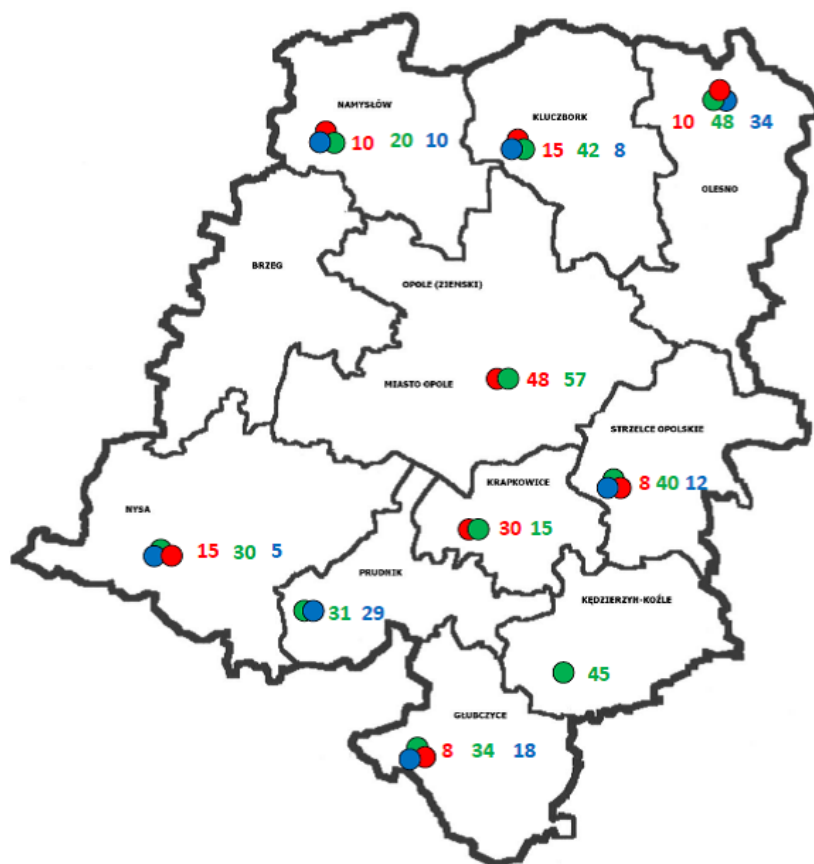
Spośród środowiskowych domów samopomocy w województwie:

- 9 prowadzonych jest przez gminę (Głubczyce – ŚDS w Nowych Gołuszowicach, Praszka – ŚDS w Ganie, Strzelce Opolskie, Prudnik, Krapkowice, Namysłów, Opole, Kluczbork, Kędzierzyn–Koźle);
- 1 przez powiat – oleski (Sowczyce);
- 2 przez podmioty niepubliczne na zlecenie gmin w Nysie i w Opolu.

W 2013 r. koszt utrzymania tych placówek wyniósł 7 943 tys. zł (do 2015 r. przewidywany koszt utrzymania ŚDS-ów wzrośnie o 8% do 8 651 tys. zł).

²⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. Nr 238, poz.1586 ze zm.) weszło w życie 1 stycznia 2011 r.

Mapa 3. Liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy województwa opolskiego wg stanu na 31.12.2013 r. w podziale na typ ŚDS

Typy środowiskowych domów samopomocy w woj. opolskim:

Typu A – dla przewlekle psychicznie chorych (144 miejsca)

Typu B – dla upośledzonych umysłowo (362 miejsca)

Typu C – dla osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych (116 miejsc)

Łączna liczba miejsc w ŚDS-ach – 622.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

2.2 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.²⁶

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych osoby, opiekę higieniczną, pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.²⁷

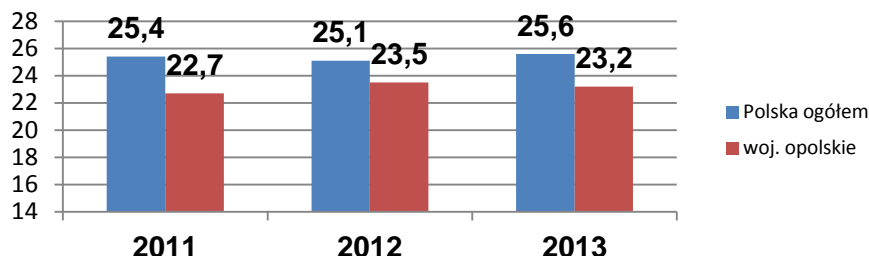
W 2013 r. pomocą w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, realizowanych w miejscu zamieszkania przez gminę (ośrodek pomocy społecznej) lub na jej zlecenie, objęto ogółem 2 333 osoby, w tym 306 osób z zaburzeniami psychicznymi, które korzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

²⁶ Art. 50 ustawy dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 poz. 182 ze zm.)

²⁷ Tamże

W przeciwieństwie do zakresu pomocy stacjonarnej usługi opiekuńcze w woj. opolskim świadczone są w niewystarczającym zakresie (na 10 tys. ludności przypada 23,2 osoby objętych tą formą wsparcia, w kraju - 25,6).

Wykres 4. Wskaźnik liczby osób korzystających z usług opiekuńczych w Polsce i woj. opolskim na 10 tys. ludności w latach 2011-2013

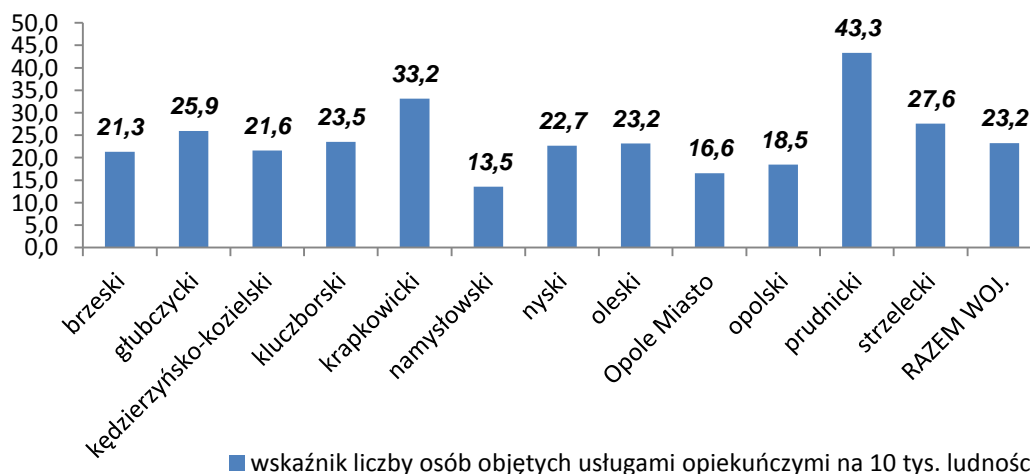
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MPiPS-03 za lata 2011-2013 oraz gminnych ocen zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego z lat 2011-2013

Tabela 11. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych i wskaźnik na 10 tys. ludności w woj. opolskim w 2013 r.

Powiat	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych			Wskaźnik liczby osób na 10 tys. ludności
	Razem	z tego:		
		Zwykłe – finansowane przez gminy	Specjalistyczne – dla osób z zaburzeniami psychicznymi	
brzeski	196	158	38	21,3
głubczycki	123	109	14	25,9
kędzierzyńsko-kozielski	210	162	48	21,6
kluczborski	158	149	9	23,5
krapkowicki	216	205	11	33,2
namysłowski	58	47	11	13,5
nyski	319	274	45	22,7
oleski	152	131	21	23,2
Opole Miasto	199	165	34	16,6
opolski	246	243	3	18,5
prudnicki	246	188	58	43,3
strzelecki	210	196	14	27,6
RAZEM WOJ.	2 333	2 027	306	23,2

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/raporty-i-statystyki/statystyki-pomocy-spolecznej/> - sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej za 2013 r.

Wykres 5. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w powiatach woj. opolskiego w 2013 r. (wskaźnik na 10 tys. ludności)

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r.

Tabela 12. Koszt usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) w woj. opolskim w 2013 r.

Wyszczególnienie	Usługi opiekuńcze w woj. opolskim w 2013 r.					
	Koszt usług w zł	Liczba osób objętych usługami	Liczba godzin usług	Średnia liczba godzin usług	Średni koszt 1 godziny usług w zł	Źródło finansowania
Usługi opiekuńcze "zwykłe"	9 139 653	2 027	537 496	26 godziny mies. (ok. 1,5 godziny dziennie)	17,00	budżet gmin
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 655 269	306	86 027	28 godziny mies. (ok. 1,2 godziny dziennie)	19,20	budżet państwa
Razem	10 794 922	2 333	623 523	1,2 godziny dziennie	17,30	x

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie gminnych ocen zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2013 r.

Średnio w województwie udziela się 1,2 godziny usług dziennie na 1 osobę objętą opieką. Koszt zapewnienia 1 godziny usług wynosi średnio 17,30 zł, przy czym – koszt usług finansowanych przez gminy – 17,00 zł, a koszt specjalistycznych usług (finansowanych z budżetu państwa) 19,20 zł.

2.3 Realizatorzy oraz finansowanie usług opiekuńczych w województwie opolskim

Głównym realizatorem usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, finansowanych przez gminy województwa opolskiego są ośrodki pomocy społecznej zatrudniające wykwalifikowane pielęgniarki i opiekunki domowe.

W 2013 r. spośród 2 333 osób objętych pomocą w formie usługi opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych:

- 1 599 osób korzystało z usług, których wykonawcą był OPS,
- 252 osoby objął opieką PKPS,
- 377 osób korzystało z usług realizowanych przez inny podmiot (działalność gospodarcza prowadzona przez firmy komercyjne, w tym w Tarnowie Opolskim usługi świadczy Spółdzielnia Socjalna Twoja Opiekunka);
- 105 osób korzysta z usług świadczonych przez PCK (głównie mieszkańcy Opola).

Tabela 13. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze finansowane przez gminy województwa opolskiego (bez usług świadczonych przez Stacje Opieki Caritas)

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze						
Lp.	Powiat	Liczba osób, którym wydano decyzję w OPS	w tym usługi realizowane przez:			
			PCK	PKPS	OPS	Inny podmiot
1	BRZEG	196	5	0	59	132
2	GŁUBCZYCE	123	0	0	123	0
3	KĘDZIERZYN-KOŹLE	210	0	0	210	0
4	KLUCZBORK	158	0	0	158	0
5	KRAPKOWICE	216	0	10	55	151
6	NAMYSŁÓW	58	0	33	25	0
7	NYSA	319	0	16	303	0
8	OLESNO	152	0	0	152	0
9	OPOLE MIASTO	199	100	99	0	0
10	OPOLSKI ZIEMSKI	247	0	85	68	94
11	PRUDNICKI	245	0	0	245	0
12	STRZELECKI	210	0	9	201	0
	RAZEM WOJEWÓDZTWO	2 333	105	252	1 599	377

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie rządowego Sprawozdania MPIPS-03 za 2013 r.

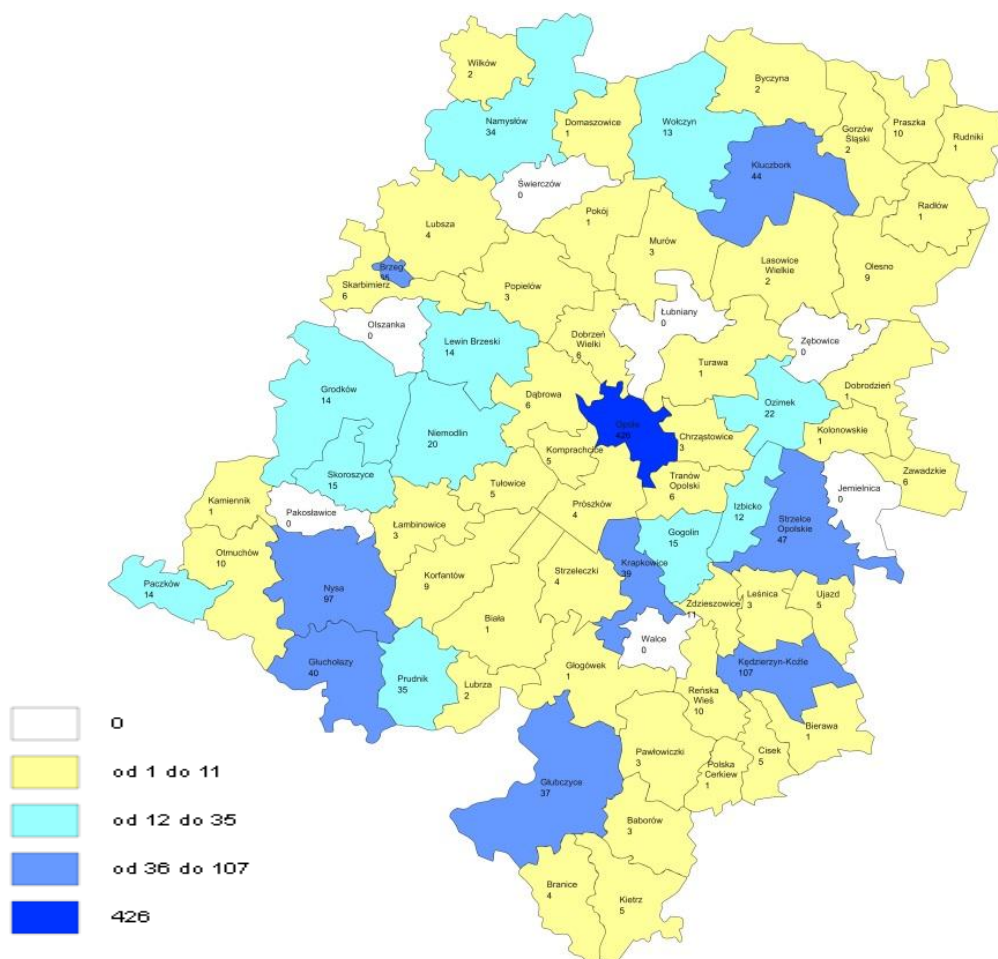
2.4 Schroniska dla bezdomnych i domy dla samotnych matek

W 2013 r. ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego udzieliły pomocy 1 040 osobom bezdomnym i 1 283 osobom w ich rodzinach.

Wskaźnik korzystania z pomocy z tytułu bezdomności wyniósł średnio 1,9% i był najwyższy w m. Opole, gdzie objęto pomocą 426 bezdomnych, co stanowiło 13,1% beneficjentów, a najniższy w Głogówku – 0,1% (powiat prudnicki).

W 7 ośrodkach pomocy społecznej bezdomni nie zgłosili się po pomoc (w Olszance, Walcach, Świerczowie, Pakoślawicach, Zębowicach, Łubnianach i Jemielnicy).

Mapa 4. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą z powodu bezdomności w woj. opolskim w 2013 r.

Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna, MPIPS-03 za 2013 r.

https://cas.mpips.gov.pl:8443/CAS/SAC/lista/wyswietl.do?odswiezMenu=false&id=SS0010&menuZaznaczone=true&kontekst=JEDNOSTKA&parametryKontekstu=9&_CSID=c50d696138f030fc9943ea0095b2b82&szablon=szablon4

Na podstawie dostępnych informacji i badań (*Sprawozdania z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach w roku 2012 oraz wyników ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych - 7/8 luty 2013*)²⁸, ustalono, że w woj. opolskim:

- 1) w momencie badania było 1 011 osób bezdomnych, z tego: 650 przebywało w placówkach, a 361 poza placówkami instytucjonalnymi. Jednocześnie w całym 2012 r. zdiagnozowano 1 016 bezdomnych, co stanowiło 3,3% wszystkich

²⁸ Sprawozdania z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach w roku 2012 oraz wyników ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych (7-8 luty 2013) i badania socjogeograficznego (Aneks), <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoeczna/bezdomnosc/sprawozdanie-z-realizacji-dzialan-na-rzecz-ludzi-bezdomnych-w-wojewodztwach-w-roku-2012-oraz-wyniki-ogolnopolskiego-badania-liczby-osob-bezdomnych-78-luty-2013-/>

- bezdolnych w kraju (najwięcej bezdolnych było w województwach: śląskim - 3,8 tys., mazowieckim - 3,1 tys., i dolnośląskim 2,9 tys.);
- 2) 8 bezdolnych przebywało w mieszkaniach wynajmowanych – chronionych (prócz bezdolnych zdiagnozowanych w 2012 r.);
  - 3) osoby bezdolne otrzymują pomoc i wsparcie samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych, najczęściej w formie zapewnienia miejsc pobytu w noclegowniach oraz posiłku i niezbędnego ubrania;
  - 4) Spośród 1 016 osób bezdolnych opłatę za pobyt 706 osób w noclegowni uiściły gminy woj. opolskiego;
  - 5) w 2013 r.:
    - indywidualnymi programami wychodzenia z bezdolności objęto 185 bezdolnych, w tym programy realizowały dwie gminy: Opole (177) i Kędzierzyn-Koźle (8). Średni wskaźnik wychodzenia z bezdolności wyniósł prawie 18%;
    - zatrudnienie socjalne objęło 71 osób, przy czym działania w tym zakresie prowadzono tylko w 4 gminach województwa: Byczynie (30), Kluczborku (13), Wołczynie (5) i Strzelcach Opolskich (23 osoby). Średni wskaźnik zatrudnienia socjalnego bezdolnych wyniósł 6,8%.

Tabela 14. Miejsca noclegowe w województwie opolskim w 2014 r.
(na podstawie listy opublikowanej przez Wojewodę Opolskiego)²⁹

Lp.	Nazwa placówki	Podmiot prowadzący	Adres, telefon, fax, mail	Kategoria placówki	Liczba miejsc	Adresat usługi
1.	Dom wspólnotowy „DORYSZÓW”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka ul. Krakowska 16, 47-100 Strzelce Op. 77 463-83-77, barkastrzelce@interia.pl	ul. Toszecka 23 Błotnica Strzelecka 47-100 Strzelce Opolskie 77 803 62 00	Dom dla bezdolnych	20	K+M
2.	Dom wspólnotowy „KACZOROWNIA”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka ul. Krakowska 16, 47-100 Strzelce Op. 77 463-83-77, barkastrzelce@interia.pl	ul. Olszowska 17, Warmątowice 47-100 Strzelce Opolskie 77 803 67 11	Dom dla bezdolnych	32	K+M
3.	Dom wspólnotowy „LEOPOLD”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka ul. Krakowska 16, 47-100 Strzelce Op. 77 463-83-77, barkastrzelce@interia.pl	ul. Olszowska 15, Warmątowice 47-100 Strzelce Opolskie 514 352 008	Dom dla bezdolnych	20	K+M
4.	Schronisko zimowe „STAJENKA”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka ul. Krakowska 16, 47-100 Strzelce Op. 77 463-83-77, barkastrzelce@interia.pl	ul. Olszowska 17 Warmątowice 47-100 Strzelce Opolskie 77 803 67 11	Schronisko	19	M
5.	Dom wspólnotowy w Żędowicach	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka ul. Krakowska 16, 47-100 Strzelce Op. 77 463-83-77, barkastrzelce@interia.pl	ul. Opolska 32 47-120 Żędowice 77 803-69-01 77 463-83-77	Dom dla bezdolnych	10	K+M
6.	Wspólnota „Wieczernik”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka ul. Krakowska 16, 47-100 Strzelce Op. 77 463-83-77, barkastrzelce@interia.pl	ul. Olszowska 17, Warmątowice 47-100 Strzelce Opolskie 77 463-83-77	Dom dla bezdolnych	13	M
7.	Schronisko św. Brata Alberta dla Bezdolnych Mężczyzn w Bielicach	Koło Bielickie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta Bielice 127, 48-316 Łambinowice www.albertbielice.org.pl	Bielice 127 48-316 Łambinowice 77 431 11 56 bielice127@wp.pl	Schronisko	156	M
8.	Schronisko św. Brata Alberta w Pępicach	Koło Brzeskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta Pępice 8, 49-351 Przylesie	Pępice 81, 49-351 Przylesie 77 412 39 87, 77 412 39 77 kolobrzskie.tpba@wp.pl	Schronisko	50	M
9.	Schronisko św. Brata Alberta dla Bezdolnych Mężczyzn w Jasienicy Górnej	Koło Otmuchowskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta	Jasienica Górna 37 48-365 Otmuchów 77 435 69 90	Schronisko	45	M
10.	Noclegownia dla Bezdolnych Caritas Diecezji Opolskiej w Nysie *	Spółdzielnia Socjalna „Parasol” w Nysie/	ul. Baliogrodzka 7 48-303 Nysa 77 435 52 11	Noclegownia	60	M
11.	Dom Matki i Dziecka w Opolu	Caritas Diecezji Opolskiej w Opolu ul. Szpitalna 5a, 45-010 Opole caritas_centrala@op.net.pl	ul. Masłowskiego 1 45-532 Opole	Dom dla samotnej matki	25	K+Dz
12.	Dom dla Osób Bezdolnych i Najuboższych MONAR – MARKOT w Kędzierzynie-Koźlu	Stowarzyszenie „MONAR” Zarząd Główny w Warszawie ul. Hoża 57, 00-151 Warszawa biuro@monar.org	ul. Dąbrowszczaków 11 47-233 Kędzierzyn-Koźle 77 481 53 18 503 123 660 kedzierzynk@monar.org	Dom dla bezdolnych	70	K+M+Dz
13.	Stowarzyszenie Dom Samotnych Matek z Dziećmi MONAR – MARKOT Zopowy	Stowarzyszenie „MONAR” Zarząd Główny w Warszawie ul. Hoża 57, 00-151 Warszawa biuro@monar.org	ul. Zamkowa 1 Zopowy 48-100 Głubczyce 77 485 98 00	Dom dla bezdolnych	35	K+Dz

²⁹ Rejestr placówek zapewniających miejsca noclegowe <https://bipouw.e-wojewoda.pl/pl/c/rejestr-placowek-zapewniajacych-miejsca-noclegowe.html>

14.	Stowarzyszenie "MONAR" Ośrodek leczenia terapii rehabilitacji i uzależnień w Zbicku	Stowarzyszenie „MONAR” Zarząd Główny w Warszawie ul. Hoża 57 00-151 Warszawa biuro@monar.org	Zbicko, ul. Leśna 2, 46-053 Chrzęstowice 77 402 75 90, 77 402 75 91 zbicko@monar.org	Hostel	5 + 5 osób w okresie zimowym	M
15.	Ośrodek Readaptacji Społecznej „SZANSA” w Opolu	Miasto Opole Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu ul. Armii Krajowej 36 45-071 Opole 77 400 59 50, mopr@mopr.opole.pl	ul. Małopolska 20a 45-301 Opole 77 455 63 80 ors.szansa@wp.pl ors.szansa@mopr.opole.pl	Dom dla bezdolnych	130	K+M+Dz
16.	Miejski Ośrodek Pomocy Osobom Bezdolnym i Uzależnionym w Opolu	Miasto Opole Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu ul. Armii Krajowej 36, 45-301 Opole 77 400 59 50, mopr@mopr.opole.pl	ul. Ks. Popieluszki 18 45-601 Opole 77 456 27 76 77 453 51 61	Noclegownia	60	K+M
17.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Opolu	Miasto Opole Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu ul. Armii Krajowej 36, 45-071 Opole 77 400 59 50	ul. Małopolska 20a 45-301 Opole 77 455 63 90 - do 92 sow.mopr.opole@wp.pl	Pokój interwencyjny	15	K+M+Dz
18.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu	Powiat Kędzierzyński - Kozielski Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu ul. Skarbowa 4 , 47-200 Kędzierzyn-Koźle, pcpr@pcpr-kkozle.pl	ul. Skarbowa 4 47-200 Kędzierzyn-Koźle 77 483 33 23 sow.kk@pcpr-kkozle.pl	Pokój interwencyjny	10	K+M+Dz
19.	Ośrodek wsparcia dla osób samotnie wychowujących małe dzieci i ofiar przemocy w rodzinie	Gmina Namysłów Ośrodek Pomocy Społecznej w Namysławie ul. Harcerska 1, 46-100 Namysłów 77 410 16 95 opsnamyslow@poczta.onet.pl	ul. Puławskiego 3B 46-100 Namysłów 77 410 75 09 77 410 75 00 opsnamyslow@poczta.onet.pl	Pokój interwencyjny	30	K+M+Dz
20.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Opolu	Miasto Opole Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu ul. Armii Krajowej 36, 45-071 Opole	ul. Małopolska 20a 45-301 Opole 77 455 63 90 - do 92 oikopole@wp.pl	Pokój interwencyjny	3	K+M+Dz
21.	Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Powiat Kluczborski Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku ul. Sienkiewicza 20a, 46 – 200 Kluczbork	ul. Sienkiewicza 20b 46 – 200 Kluczbork 77 418 00 30 fax 77 410 70 34 Kluczbork@pcpr-kluczbork.pl	Pokój interwencyjny	8	K+M+Dz

* Noclegownia w Nysie prowadzi Spółdzielnia Socjalna „Parasol” w Nysie

- 1) **Schronisko** - usługa całodobowa; czasowe schronienie, pełne wyżywienie (w tym 1 ciepły posiłek).
- 2) **Hotel / Dom dla bezdomnych** - usługa całodobowa, czasowe lub stałe zamieszkanie, pełne wyżywienie plus kompleksowa pomoc opiekuńczo-wspomagająca
- 3) **Noclegownia** - zapewnienie noclegu. Osoby korzystające nie mogą znajdować się pod wpływem alkoholu. Sypialnie są wyposażone w łóżka oraz niezbędną pościel.
- 4) **Ogrzewalnia** - miejsce spędzenia nocy, na jej wyposażeniu znajdują się krzesła i ławki (podobnie jak w poczekalni). Z pomocy mogą korzystać wszystkie osoby potrzebujące (też pod wpływem alkoholu i innych środków psychoaktywnych), które jednak nie zagrażają bezpieczeństwu innych osób przebywających w placówce.
- 5) **Pokój interwencyjny** – przebywanie w pokoju jest czasowe. W pokoju umieszczane są osoby, które znajdują się w sytuacjach kryzysowych i nie mogą wrócić do miejsca zamieszkania.
  - 1) K - kobiety
  - 2) K+Dz - kobiety z dziećmi
  - 3) M - mężczyźni
  - 4) K+M - kobiety i mężczyźni
  - 5) K+M+Dz - kobiety, mężczyźni i dzieci

Spśród 16 placówek zapewniających ponad 800 miejsc noclegowych dla osób bezdomnych w województwie opolskim, funkcjonuje:

- **8 domów dla bezdomnych na 355 miejsc**, z tego 4 placówki prowadzą miejsca dla matek z dziećmi – Dom dla Osób Bezdolnych i Najuboższych MONAR MARKOT w Kędzierzynie-Koźlu (70 miejsc), Stowarzyszenie Dom Samotnych Matek z Dziećmi MONAR-MARKOT w Zopowych w gminie Głubczyce (35 miejsc), Ośrodek Readaptacji Społecznej „Szansa” w Opolu (130 miejsc), Dom Samotnej Matki w Opolu prowadzony przez Diecezjalną Fundację Ochrony Życia na 25 miejsc. **Łącznie liczba miejsc dla bezdomnych matek z dziećmi wynosi 260;**
- **4 schroniska na 270 miejsc** (1 prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej Barka w Strzelcach Opolskich – w Warmątowicach, 3 schroniska prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – w Pępicach, Bielicach, i Jasienicy Górnej);
- **2 noclegownie na 120 miejsc** (1 prowadzona przez Caritas Diecezji Opolskiej w Nysie na 60 miejsc i druga przez Miejski Ośrodek Pomocy Osobom Bezdolnym i Uzależnionym w Opolu na 60 miejsc);
- **1 hostel** prowadzony przez Stowarzyszenie MONAR – ośrodek leczenia, terapii, rehabilitacji i uzależnień w Zbicku na 10 miejsc.

Ponadto w strukturze działania instytucji pomocy społecznej istnieje możliwość umieszczenia osób wymagających wsparcia w pokojach interwencyjnych. Specjalistyczne

Ośrodki Wsparcia dla Ofiar przemocy w Rodzenie w: Opolu, Kędzierzynie-Koźlu, Namysłowie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Opolu i Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kluczborku dysponują łącznie **66 miejscami pobytu w pokojach interwencyjnych**.

Domy dla samotnych matek z dziećmi oprócz zapewnienia miejsca tymczasowego pobytu zapewniają wszechstronne wsparcie w postaci nabycia umiejętności społecznych i zawodowych (zajęcia z zakresu analizy rynku pracy, sporządzania dokumentów aplikacyjnych, zasad autoprezentacji, obsługi komputera). Pomoc często polega również na terapii psychologicznej, poradnictwie pedagogicznym, prawnym, wsparciu materialnym. Ponadto – ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie wraz z instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, oferują różnego rodzaju formy wsparcia obejmujące tymczasowe miejsce pobytu (pokoje interwencyjne), pomoc psychologiczną, poradnictwo specjalistyczne, pomoc materialną.

2.5 Osoby oczekujące na umieszczenie w domach i zakładach pomocy społecznej w 2013 r.

Tabela 15. Liczba mieszkańców i osób oczekujących na umieszczenie w stacjonarnych domach i zakładach pomocy społecznej w Polsce wg województw w 2013 r. (wg GUS)

Lp.	Województwo	Liczba mieszkańców w stacjonarnych domach i zakładach pomocy społecznej	Liczba osób oczekujących na umieszczenie w stacjonarnych domach i zakładach pomocy społecznej	Procentowy udział liczby oczekujących do liczby mieszkańców domów i zakładów
1	Dolnośląskie	7 648	956	12,5 %
2	Kujawsko-pomorskie	4 823	208	4,3 %
3	Lubelskie	5 256	240	4,6 %
4	Lubuskie	2 770	311	11,2 %
5	Łódzkie	7 533	277	3,7 %
6	Małopolskie	9 392	343	3,7 %
7	Mazowieckie	14 394	2 431	16,9 %
8	Opolskie	3 696	174	4,7 %
9	Podkarpackie	5 240	52	1,0 %
10	Podlaskie	3 071	275	9,0 %
11	Pomorskie	6 515	621	9,5 %
12	Śląskie	11 897	2 112	17,8 %
13	Świętokrzyskie	3 933	252	6,4 %
14	Warmińsko-mazurskie	4 530	397	8,8 %
15	Wielkopolskie	8 386	563	6,7 %
16	Zachodniopomorskie	5 232	304	5,8 %
	Razem - POLSKA	104 316	9 516	9,1 %

* Wg Głównego Urzędu Statystycznego stacjonarne domy i zakłady pomocy społecznej obejmują: domy pomocy społecznej, rodzinne domy pomocy, środowiskowe domy samopomocy, domy dla matek, noclegownie, schroniska lub domy dla bezdomnych oraz placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, działające na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub statutowej, wpisane do rejestru wojewody.

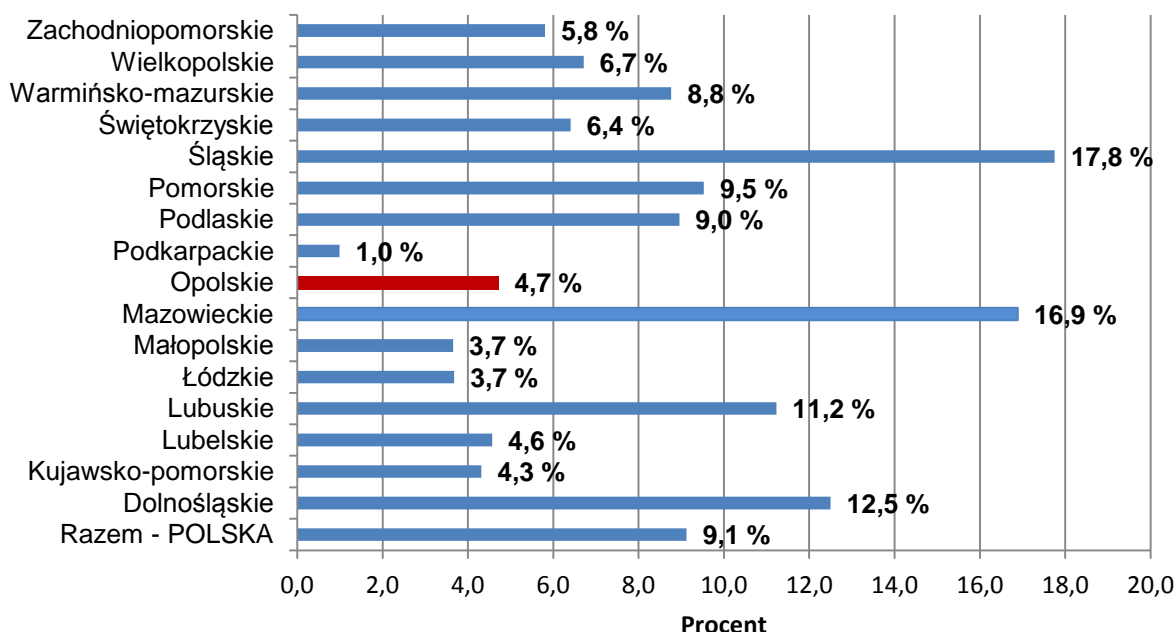
Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Rocznika statystycznego województw 2014*, GUS, s. 450

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (wg stanu na 31.12.2013 r.) liczba osób oczekująca na umieszczenie w stacjonarnych domach i zakładach pomocy społecznej w województwie opolskim wyniosła 174 osoby, w tym większość (167) oczekiwało na miejsce w domach pomocy społecznej, tj.:

- 82 osoby w domach dla osób w podeszłym wieku i domach dla przewlekle somatycznie chorych;

- 62 osoby w domach dla przewlekle psychicznie chorych;
- 20 osób w domach dla niepełnosprawnych intelektualnie (dzieci i młodzież oraz dorośli);
- 3 osoby w domach dla niepełnosprawnych fizycznie ³⁰.

Wykres 6. Procentowy udział liczby oczekujących na umieszczenie w stacjonarnych domach i zakładach pomocy społecznej do liczby mieszkańców w tych instytucjach w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Rocznika statystycznego województw 2014*, GUS, s. 450

Średni wskaźnik liczby osób oczekujących na miejsce w domach i zakładach pomocy społecznej w kraju wyniósł w 2013 r. **9,1%** i wahał się od najniższej wartości – 1,0% w województwie podkarpackim, do 17,8% w województwie śląskim. **Województwo opolskie ze wskaźnikiem 4,7% znalazło się na 6 pozycji wśród 16 regionów Polski.**

Według najnowszej informacji z Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego na miejsce w domu pomocy społecznej w woj. opolskim (na 28 lutego 2015 r.) oczekiwały 174 osoby, z tego 109 (63%) osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych, 53 (30%) przewlekle psychicznie chorych oraz 12 (7%) osób niepełnosprawnych intelektualnie (dorośli oraz dzieci i młodzież).

2.6 Działalność Caritas Diecezji Opolskiej

Caritas Diecezji Opolskiej prowadzi różnorodną działalność dobroczynną w ramach:

1. Parafialnych Zespołów Caritas (PZC);
2. Stacji Opieki Caritas (SOC);
3. Gabinetów rehabilitacyjnych;
4. Centrum Rehabilitacji Dzieci w Opolu;
5. doraźnych inicjatyw charytatywnych, w tym:
  - programów pomocy dla placówek medycznych i opiekuńczych,
  - pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku klęsk żywiołowych oraz innych tragedii,

³⁰ *Rocznik statystyczny województw 2014*, GUS, s. 450

- Wigilijnego Dzieła Pomocy Dzieciom,
- Jałmużny Wielkopostnej.

Działalność opiekuńczo-lecznicza sprawowana jest głównie poprzez funkcjonowanie Stacji Opieki Caritas oraz gabinetów rehabilitacyjnych. Są to stałe formy charytatywnej działalności Caritas Diecezji Opolskiej.

W 2013 r. w 43 Stacjach Opieki Caritas pomocy i opieki udzielono prawie 15 tys. mieszkańcom woj. opolskiego. Pracownicy etatowi Caritas (ok. 150 osób) wykonali ponad 300 tys. wizyt domowych oraz wizyt w stacjach (17 z nich prowadzi opiekę paliatywno-hospicyjną).

Tabela 16. Stacje Opieki Caritas Diecezji Opolskiej w 2013 r. (bez Rejonu Racibórz)

Lp.	Wyszczególnienie	Rejony Caritas Diecezji Opolskiej					Razem
		Kędzierzyn-Koźle	Kluczbork	Nysa	Opole	Pacjenci – mieszkańcy woj. opolskiego Rejonu Racibórz	
1	Liczba stacji w rejonach	4	10	8	21	x	43
2	Liczba pracowników etatowych	16	32	26	67	x	141
3	Liczba pacjentów w 2013 r.	1 246	3 904	1 791	6 990	806	14 737
4	Liczba wizyt domowych oraz w stacjach	36 160	77 060	64 898	136 859	x	314 977

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie publikacji ks. Arnolda Drechslera, *Działalność Caritas Diecezji Opolskiej po 1989 roku*, Opole 2014 r., s. 15 oraz informacji mailowej z 12.03.2015 przekazanej przez p. Monikę Kocot - Naczelną Pielęgniarkę NZOZ Caritas Diecezji Opolskiej

Stacje Opieki Caritas zapewniają kompleksową opiekę i pielęgnację chorych w domu, ponieważ *rozwiązaniem idealnym trudnej sytuacji jest obecność człowieka starszego, chorego, a nawet umierającego, w rodzinie, której należy zapewnić skuteczną pomoc socjalną i medyczną*³¹.

Usługi Stacji Opieki Caritas w ramach pielęgniarskiej opieki domowej obejmują:

- świadczenia pielęgniarsko-lecznicze (pielęgnacja odleżyn, toaleta chorego, podawanie leków, płynów infuzyjnych itp.);
- świadczenia diagnostyczne (kontrola paramentów życiowych, pobieranie materiału do badań itp.);
- świadczenia usprawniające oraz edukację i promocję zdrowia.³²

Gabinety rehabilitacyjne Caritas mają na celu poprawę dostępności do stanowisk usprawniania leczniczego, szczególnie w środowiskach wiejskich.

W 2013 r. z 37 gabinetów rehabilitacyjnych Caritas skorzystało 25 977 osób, głównie osób starszych, w tym niepełnosprawnych, a także dzieci i młodzież.³³

Caritas Diecezji Opolskiej prowadzi także Centrum Rehabilitacji Dzieci w Opolu im. Ks. Bpa J. Nathana. Rocznie z jego usług korzysta ok. 500 dzieci i młodzieży (od 1 miesiąca do 18 lat).

Centrum posiada status niepublicznej placówki medycznej, a oferowane usługi są nieodpłatne (zakontraktowane w ramach NFZ). Centrum świadczy usługi w:

- poradni rehabilitacyjnej dla dzieci,
- poradni logopedycznej z terapią pedagogiczną,
- poradni psychologicznej,

³¹ ks. Arnold Drechsler, *Działalność Caritas Diecezji Opolskiej po 1989 roku*, Wydawnictwo Świętego Krzyża, Opole 2014, s. 13

³² Tamże

³³ Według informacji mailowej z 12.03.2015 z od p. Moniki Kocot - Naczelnej Pielęgniarki NZOZ Caritas Diecezji Opolskiej.

- fizjoterapii ambulatoryjnej,
- oddziału dziennego – rehabilitacja dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego: grupa wiekowa 0-3 lat.

Caritas Diecezji Opolskiej prowadzi także wiele doraźnych form działań charytatywnych, w tym programów pomocy dla placówek medycznych i opiekuńczych oraz osób poszkodowanych w wyniku klęsk żywiołowych w Polsce i na świecie.

Stałą, coroczną inicjatywą ogólnopolską, w której uczestniczy Caritas Diecezji Opolskiej, jest Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, polegająca na przeznaczeniu dochodów ze sprzedaży świec z logo Caritas na projekty pomocy dzieciom, realizowane przez Parafialne Zespoły Caritas (w kraju) i Caritas Polska (za granicą).

Inną krajową inicjatywą Caritas jest Jałmużna Wielkopostna, przeznaczona głównie dla dzieci i młodzieży. Opiera się ona na zbieraniu do specjalnie przygotowanych, papierowych skarbonek pieniędzy, które przeznaczone są później na działalność rehabilitacyjno-opiekuńczą instytucji Caritasu Diecezji Opolskiej.

2.7 Pacjenci objęci usługami opiekuńczo-leczniczymi oraz opieką paliatywną Caritas Diecezji Opolskiej

Tabela 17. Liczba pacjentów objętych opieką Stacji Opieki oraz ośrodków paliatywnych Caritas Diecezji Opolskiej w 2013 r.*

Lp.	Powiat	Usługi opiekuńczo-lecznicze		Opieka paliatywno-hospicyjna			Liczba osób objętych usługami – współfinansowanymi ze środków gminy	Liczba pacjentów objętych usługami finansowanymi z NFZ	Razem objęci opieką POZ, długoterminową, ZOL, poradni i hospicjów
		Stacje Opieki Caritas (opieka POZ i długoterminowa)	ZOL	hospicjum stacjonarne	poradnie paliatywne	hospicjum domowe			
		1	2	3	4	5	6	7	8 (kol..6+kol.7)
1	brzeski	571	0	0	10	51	237	395	632
2	głubczycki	2 118	0	0	0	0	1 093	1 025	2 118
3	kędzierzyńsko-kozielski	1 058	0	0	45	135	359	879	1 238
4	kluczborski	546	0	0	0	0	278	268	546
5	krapkowicki	1 677	0	0	0	31	691	1 017	1 708
6	namysłowski	0	0	0	0	0	0	0	0
7	nyski	1 476	0	0	20	82	809	769	1 578
8	oleski	1 383	0	0	29	124	720	816	1 536
9	Opole Miasto	15	0	0	11	56	0	82	82
10	opolski ziemski	2 766	32	175	20	51	1 898	1 146	3 044
11	prudnicki	707	0	0	29	103	328	511	839
12	strzelecki	2 420	0	0	0	0	1 301	1 119	2 420
	Razem województwo	14 737	32	175	164	633	7 714	8 027	15 741

*bez powiatów raciborskiego i lublinieckiego, obejmujących obszar działania Caritas Diecezji Opolskiej

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji Caritas Diecezji Opolskiej (informacja przekazana mailem z 6.03.2015 r.)

W 2013 r. Caritas Diecezji Opolskiej objął opieką długoterminową i paliatywną 15 741 mieszkańców województwa opolskiego, w tym:

- samorząd gminny sfinansował lub współfinansował świadczenia dla 7 714 osób;
- NFZ sfinansował świadczenia dla 8 027 pacjentów;

- 14 737 osób otrzymało usługi opiekuńczo-lecznicze realizowane przez stacje opieki Caritas (długoterminowe i w podstawowej opiece zdrowotnej);
- 633 pacjentów korzystało z usług świadczonych w hospicjum domowym;
- 175 osób objęto opieką w hospicjum stacjonarnym;
- 164 pacjentów korzystało z poradni paliatywnych.

Mapa 5. Placówki Caritas Diecezji Opolskiej (stan na 9 listopada 2014 r.)

Źródło: Caritas Diecezji Opolskiej

2.8 Teleopieka w województwie opolskim

System *teleopieki* w woj. opolskim jest realizowany przez firmę *Polskie Centrum Opieki w Gdyni sp. z o.o.*, którego działalność polega m.in. na wprowadzaniu innowacyjnych

rozwiązań informatyczno-komunikacyjnych do powszechnego systemu opieki społecznej, przy wykorzystaniu ścisłej współpracy z licznymi stowarzyszeniami, fundacjami i innymi podmiotami zajmującymi się problematyką opieki, aktywności i solidarności międzypokoleniowej.

Podstawowym rozwiązaniem stosowanym przez firmę w Teleopiece jest czerwony przycisk. Oprócz niego w ramach Teleopieki możliwe jest wsparcie podopiecznego na odległość przy użyciu szeregu bezprzewodowych czujników przekazujących uzgodnione uprzednio informacje do Centrum Operacyjno - Alarmowego, które następnie podejmuje działania zgodnie z obowiązującymi procedurami. Adresatem usługi jest pojedynczy człowiek, ale jako system Teleopieka staje się bardzo ważnym narzędziem dla władz lokalnych w zapewnieniu tańszej i skuteczniejszej opieki społecznej. Dzięki niej ludzie mogą uniknąć przenoszenia do stacjonarnych miejsc opieki jakimi są domy pomocy społecznej lub zakłady opiekuńczo lecznicze.

Teleopieka - składa się z trzech współdziałających ze sobą elementów:

- *NADAJNIK - osobisty przycisk alarmowy noszony na przegubie ręki wysyła sygnał do Centrali;*
- *TERMINAL - urządzenie wyposażone w mikrofon i głośnik, uruchamiane jest w razie interwencji przez nadajnik z dowolnego miejsca mieszkania i umożliwia rozmowę z operatorem, znajdującym się w Centrum Operacyjno - Alarmowym;*
- *CENTRUM OPERACYJNO-ALARMOWE - odczytuje wysłany sygnał alarmujący i dzięki terminalowi znajdującemu się w mieszkaniu pozwala pracownikom centrali nawiązać kontakt i podjąć odpowiednią interwencję.*

Oprócz osobistego nadajnika /CZERWONY PRZYCISK/ mogą być zamontowane różne czujniki np.: dymu, gazu, upadku, opuszczenia pomieszczenia, nie wzięcia leków i wiele innych, które uruchamiane są automatycznie bez konieczności świadomego ich wzbudzenia przez podopiecznego. Ze wszystkich sygnał alarmowy przekazywany jest do całodobowo funkcjonującego Centrum Operacyjno- Alarmowego, które organizuje pomoc zgodnie z obowiązującymi procedurami.³⁴

Według informacji Polskiego Centrum Opieki w Gdyni sp. z o.o. i ośrodków pomocy społecznej województwa opolskiego z systemu teleopieki korzysta w regionie 70 osób (w Opolu, Kluczborku, Prószkowie i Niemodlinie), z tego 20 osób na zasadach komercyjnych (odpłatnych). Zastosowanie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych będzie w najbliższej przyszłości szansą na skuteczniejsze zorganizowanie wsparcia dla wymagających tego osób.

3. Podsumowanie

Świadczenia opiekuńcze i pielęgnacyjne wobec osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych realizują w województwie opolskim różne podmioty i instytucje.

Łącznie z pomocy w formie stacjonarnych miejsc opieki i pielęgnacji oraz usług świadczonych w miejscu zamieszkania korzysta w województwie opolskim prawie 30 tys. mieszkańców, w tym:

- w formie stacjonarnej 6 785 osób,
- w miejscu zamieszkania lub ośrodkach dziennych 22 442.

³⁴ Więcej na stronie internetowej Centrum Opieki w Gdyni http://www.centrum-opieki.pl/opieka_domowa

Tabela 18. Usługi opiekuńczo-lecznicze finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Powiat	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i leczniczymi finansowanymi przez NFZ						RAZEM
		w formie stacjonarnej		w formie domowej			Pacjenci Caritas Diecezji Opolskiej	
		Pacjenci ZOL	Pacjenci oddziałów medycyny paliatywnej i hospicjów stacjonarnych	opieka pielęgniarska w miejscu zamieszkania	opieka pielęgniarska w DPS	hospicjum domowe		
1	brzeski	178	89	135	63	140	395	1 000
2	głubczycki	120	15	302	284	62	1 025	1 808
3	kędzierzyńsko-kozielski	37	21	261	64	79	879	1 341
4	kluczborski	97	39	115	78	116	268	713
5	krapkowicki	92	29	161	28	31	1 017	1 358
6	namysłowski	61	103	84	9	4	0	261
7	nyski	286	187	388	72	179	769	1 881
8	oleski	90	23	103	57	90	816	1 179
9	Opole Miasto	312	162	263	99	244	82	1 162
10	opolski ziemski	237	109	263	189	73	1 146	2 017
11	prudnicki	93	19	258	43	92	511	1 016
12	strzelecki	44	31	210	43	43	1 119	1 490
	spoza województwa	152	91	26	51	24	x	344
	razem w województwie	1 799	918	2 569	1 080	1 177	8 027	15 570

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych Oddziału Opolskiego NFZ w Opolu

Tabela 19. Usługi opiekuńczo-lecznicze finansowane przez samorząd gminny w woj. opolskim w 2013 r.

Lp.	Powiat	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i leczniczymi finansowanymi przez gminy						RAZEM
		w formie stacjonarnej (usługi POZ oraz wykonywane przez pielęgniarki zatrudnione w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej)			w formie domowej i środowiskowej		Pacjenci Caritas Diecezji Opolskiej	
		Mieszkańcy DPS (usługi POZ oraz wykonywane przez pielęgniarki zatrudnione w DPS)	Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym	Noclegownie, schroniska i domy dla samotnych matek,	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	Mieszkańcy ŚDS		
1	brzeski	85	0	50	196	0	237	568
2	głubczycki	483	43	35	123	60	1 093	1 837
3	kędzierzyńsko-kozielski	59	0	80	210	45	359	753
4	kluczborski	132	0	8	158	65	278	641
5	krapkowicki	38	0	0	216	45	691	990
6	namysłowski	40	0	30	58	40	0	168
7	nyski	232	0	261	319	50	809	1 671
8	oleski	55	24	0	152	92	720	1 043
9	Opole Miasto	91	0	218	199	105	0	613
10	opolski ziemski	202	33	10	247	0	1 898	2 390
11	prudnicki	147	30	0	245	60	328	810
12	strzelecki	387	50	114	210	60	1 301	2 122
	Razem w województwie	1 951	180	806	2 333	622	7 714	13 606

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu

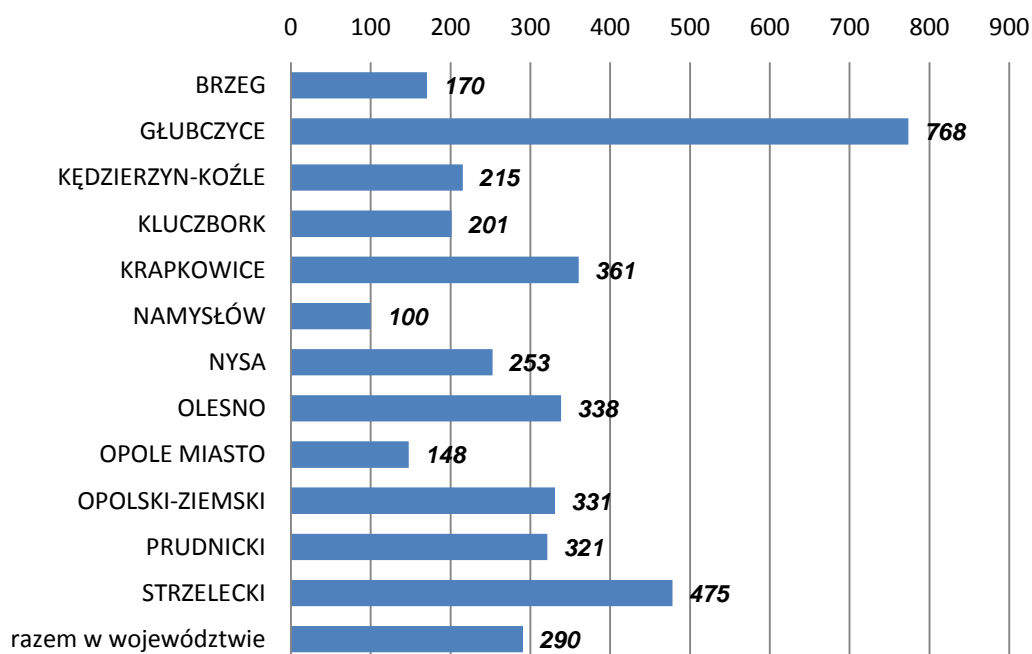
Tabela 20. Usługi opiekuńczo-lecznicze w województwie opolskim – razem finansowane przez NFZ i samorząd gminny w 2013 r.

Lp.	Powiat	Liczba mieszkańców województwa opolskiego objętych usługami opiekuńczymi i leczniczymi finansowanymi ze środków NFZ oraz samorządu gminnego			
		Objęci usługami finansowanymi przez NFZ	Objęci usługami finansowanymi przez gminy	RAZEM	Wskaźnik na 10 tys. mieszkańców
1	brzeski	1 000	568	1 568	170
2	głubczycki	1 808	1 837	3 645	768
3	kędzierzyńsko-kozielski	1 341	753	2 094	215
4	kluczborski	713	641	1 354	201
5	krapkowicki	1 358	990	2 348	361
6	namysłowski	261	168	429	100
7	nyski	1 881	1 671	3 552	253
8	oleski	1 179	1 043	2 222	338
9	Opole Miasto	1 162	613	1 775	148
10	opolski ziemski	2 017	2 390	4 407	331
11	prudnicki	1 016	810	1 826	321
12	strzelecki	1 490	2 122	3 612	475
	spoza województwa	344	x	344	x
	Razem w województwie	15 570	13 606	29 176	290

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu

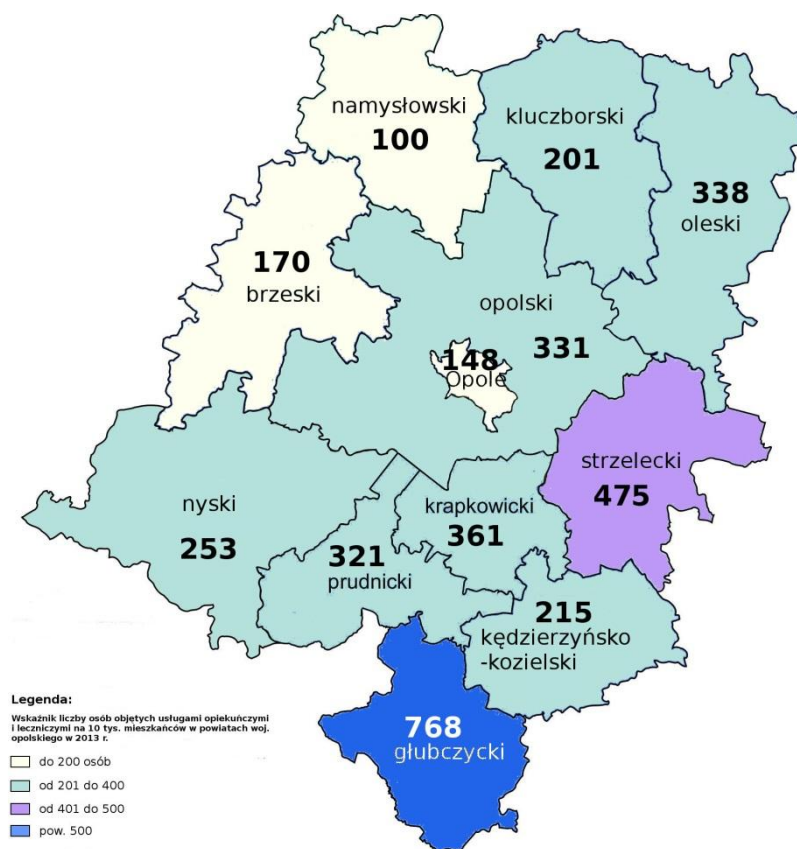
Średnio w województwie na 10 tys. mieszkańców przypada 290 osób objętych opieką i pielęgnacją w formie usług opiekuńczych, leczniczych, pielęgniarstwa – długoterminowych oraz wykonywanych w placówkach ochrony zdrowia, pomocy społecznej i ośrodkach medycyny paliatywnej. Wskaźnik ten waha się od 768 w powiecie głubczyckim do 100 w powiecie namysłowskim. Niskie wartości udziału mieszkańców objętych opieką i pielęgnacją odnotowano również w: m. Opole oraz powiecie brzeskim, kluczborskim i kędzierzyńsko-kozielskim.

Wykres 7. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i leczniczymi w powiatach woj. opolskiego w 2013 r. na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie wysłane ROPS w Opolu

Mapa 6. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i leczniczymi w powiatach woj. opolskiego w 2013 r. na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie wysłane ROPS w Opolu

Na podstawie uzyskanych danych i informacji, ustalono, że w województwie opolskim, w okresie ostatnich kilku lat:

- nieznacznie wzrosła liczba osób niepełnosprawnych, chorych, starszych objętych opieką hospicjów domowych i opieką długoterminową w miejscu zamieszkania (w formie usług opiekuńczych). Nastąpił rozwój domowej opieki paliatywnej, którą w 2014 r. objęto blisko 1 400 mieszkańców woj. opolskiego. Dzięki temu nieznacznie zmalała kolejka osób oczekujących na miejsce w hospicjach stacjonarnych i domowych;
- istotnym problemem jest finansowanie bieżącej działalności hospicjów stacjonarnych i domowych (stawki ustalone przez NFZ nie pokrywają kosztów świadczonych usług, a „nadwykonania” finansowane są z opóźnieniem, co poważnie ogranicza zakres i możliwości świadczenia usług dla nieuleczalnie chorych w terminalnej fazie choroby);
- potrzeby w zakresie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania chorego są nadal niezaspokojone (realizowane przez samorząd terytorialny, ośrodki pomocy społecznej i inne podmioty);
- niewystarczających jest zakres opieki pielęgniarskiej w domach pomocy społecznej (usługi pielęgniarskie w DPS są mniej płatne niż usługi świadczone w środowisku, brak środków na zatrudnienie pielęgniarek w DPS-ach);
- odnotowano również długi okres oczekiwania na miejsce w zakładzie opiekuńczo-leczniczym i niewystarczającą liczbę miejsc opieki w tych placówkach.

W związku z powyższym, mając na uwadze poprawę zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze świadczeń opieki długoterminowej, należy:

1. inicjować działania mające na celu zwiększenie środków finansowanych, będących w dyspozycji NFZ, budżetu państwa, budżetu samorządów i innych podmiotów, które mogą być przeznaczone na realizację usług leczniczych, opiekuńczych, pielęgniarstwa długoterminowego;
2. wspierać samorząd terytorialny w rozwoju form opieki i wsparcia osób starszych niepełnosprawnych, zwłaszcza osób w terminalnej fazie choroby, ze szczególnym podkreśleniem znaczenia form opieki środowiskowej w miejscu zamieszkania, w mieszkaniach o charakterze wspieranym, ośrodkach zapewniających opiekę dzienną, a także ośrodkach zapewniających opiekę całodobową, w tym z miejscami krótkoterminowymi;
3. wspierać rozwój usług wykorzystujących w większym zakresie asystentów osób niesamodzielnych, wolontariuszy, pomoc sąsiedzką i inne formy samopomocy;
4. wspierać samorząd i inne podmioty w rozwoju innowacyjnych technologii w zakresie opieki i pielęgnacji (np. teleopieki);
5. wspierać działania samorządu terytorialnego i III sektora w zakresie rozwoju poradnictwa, profilaktyki, a także kształcenia ustawicznego kadr pomocy i integracji społecznej, przedstawicieli III sektora i wolontariuszy w obszarze form wsparcia dedykowanych seniorom i osobom niesamodzielnym;
6. rozwijać działania promocyjne, upowszechniające problematykę osób niesamodzielnych, tworzenia zintegrowanych modeli opieki nad pacjentami przewlekle chorymi, w tym osobami samotnie mieszkającymi.

Ważnym elementem działań podejmowanych przez samorząd województwa będą projekty realizowane w ramach *Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku* i *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, których celem ma być zwiększenie dostępności usług społecznych świadczonych w interesie ogólnych, w tym asystenckich i opiekuńczych dla osób niesamodzielnych.

Istotną rolę w opiece długoterminowej przypisuje się również projektowi ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym, która wprowadzi m.in. następujące zmiany:³⁵

- czek opiekuńczy, obejmujący pakiet różnych usług - rehabilitacyjnych, socjalnych, wspierających (zakres i rodzaj usług ustalać będzie senior wraz z pracownikiem socjalnym, a udzielane świadczenia mają być wysokie, lecz bezgotówkowe),
- zwiększony zostanie zakres usług opiekuńczych,
- powiększy się zakres dofinansowania usług opiekuńczych z budżetu państwa,
- zwiększy się możliwość łączenia pracy zawodowej z opieką nad osobą niesamodzielną,
- wprowadzona zostanie standaryzacja świadczonych usług, a także minimalne kwalifikacje osób świadczących usługi na rzecz osób niesamodzielnych.

Ustawa ma także wprowadzić urlop w celu osobistego sprawowania opieki przez członka rodziny oraz instytucję asystenta osoby niesamodzielnej.

³⁵ Projekt ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym: <http://mieczyslawaugustyn.pl/projekty/upon/>